

2ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΑΡΟΥ ΚΑΙ ΚΥΚΛΑΔΩΝ

SECOND INTERNATIONAL CONFERENCE
ON THE ARCHAEOLOGY OF PAROS AND THE CYCLADES

Ο ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ
ARCHILOCHOS AND HIS AGE

Παροικία Πάρου

7-9 Οκτωβρίου 2005

Αίθουσα «Αρχίλοχος»

Paroikia, Paros

October 7-9, 2005

Conference Hall "Archilochos"

ΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

Ινστιτούτο Αρχαιολογίας Πάρου και Κυκλάδων
Δήμος Πάρου
Πολιτιστικός Σύλλογος «Αρχίλοχος»

ORGANIZERS

The Paros and Cyclades Institute of Archaeology
Municipality of Paros
Cultural Union "Archilochos"

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ

του Υπουργείου Πολιτισμού
του Πανεπιστημίου Αιγαίου

UNDER THE AUSPICES OF

the Hellenic Ministry of Culture
the University of the Aegean

ΧΟΡΗΓΟΙ

Δήμος Πάρου
Υπουργείο Πολιτισμού

SPONSORS

Municipality of Paros
Hellenic Ministry of Culture

**Β' ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΑΡΟΥ ΚΑΙ ΚΥΚΛΑΔΩΝ**

**SECOND INTERNATIONAL CONFERENCE
ON THE ARCHAEOLOGY
OF PAROS AND THE CYCLADES**

**Ο ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ
ARCHILOCHOS AND HIS AGE**

Παροικία Πάρου
7-9 Οκτωβρίου 2005

Paroikia, Paros
October 7-9, 2005

Αίθουσα "Αρχίλοχος"

Conference Hall 'Archilochos'

ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

ABSTRACT BOOK

Επιμέλεια

Ντόρα Κατσωνοπούλου και Στέλλα Κατσαρού

Edited by

Dora Katsonopoulou and Stella Katsarou

2005

© Ινστιτούτο Αρχαιολογίας Πάρου και Κυκλάδων
The Paros and Cyclades Institute of Archaeology

ISBN 960-89045-0-1

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Σωκράτης Κάτσικας
Πρύτανης Πανεπιστημίου Αιγαίου
Μαρίζα Μαρθάρη
Προϊσταμένη Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων
Ιωάννης Ραγκούσης
Δήμαρχος Πάρου
Φωτεινή Ζαφειροπούλου
Επίτιμη Έφορος Αρχαιοτήτων

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Δρ. Ντόρα Κατσωνοπούλου
Πρόεδρος Ινστιτούτου Αρχαιολογίας Πάρου και Κυκλάδων,
Διευθύντρια Ερευνητικού Προγράμματος Αρχαίας Ελίκης
Prof. Apostolos Athanassakis
Philologist, University of Santa Barbara, California
Prof. Diskin Clay
Philologist, Duke University
Καθ. Πέτρος Θέμελης
Αρχαιολόγος, Πρόεδρος Εταιρείας Μεσσηνιακών
Αρχαιολογικών Σπουδών
Δρ. Στέλλα Κατσαρού
Αρχαιολόγος ΥΠΠΟ, Γεν. Γραμματέας Ινστιτούτου
Αρχαιολογίας Πάρου και Κυκλάδων
Αν. Καθ. Ιωάννης Πετρόπουλος
Φιλολόγος, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Καθ. Νικόλαος Σταμπολίδης
Αρχαιολόγος, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Διευθυντής Μουσείου
Κυκλαδικής Τέχνης
Prof. David Tandy
Philologist, University of Tennessee

Εκπρόσωποι Δήμου Πάρου:
Jeffrey Carson, Νικόλαος Σαρρής

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ιωάννης Ραγκούσης

Δήμαρχος Πάρου

Δρ. Ντόρα Κατσωνοπούλου

Πρόεδρος Ινστιτούτου Αρχαιολογίας Πάρου και Κυκλάδων,
Διευθύντρια Ερευνητικού Προγράμματος Αρχαίας Ελίκης

Σπύρος Μητρογιάννης

Πρόεδρος Πολιτιστικού Συλλόγου "Αρχίλοχος" Πάρου

Αντώνιος Αρκάς

Δημοτικός Σύμβουλος Πάρου

Χρίστος Γεωργούσης

Μέλος Πολιτιστικού Συλλόγου "Αρχίλοχος" Πάρου

Πέτρος Μεταξάς

Αρχιτέκτων Μηχανικός

Εμμανουήλ Ραγκούσης

Πρόεδρος Δ.Ε.Π.Α Πάρου

Νικόλαος Φραγκούλης

Δημοτικός Σύμβουλος Πάρου

CONTENTS – ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

PART I: PHILOLOGY - ΜΕΡΟΣ Ι: ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

<i>G. d'Almeida</i>	Memoirs of an Ismaric spear	11
<i>A. Boegehold</i>	Ways of reading Archilochos Fr. 2 West	13
<i>E. Bowie</i>	Sex and politics in Archilochos' poetry	15
<i>X. Γεωργούσης</i>	Ο Αρχίλοχος, ο Ελύτης και η ποίηση σήμερα	17
<i>J. Carson</i>	'The cow and the lyre': Archilochos the poet	19
<i>J. Clay-Strauss</i>	Archilochos the lover	21
<i>P. da Cunha Correa</i>	Archilochos Fr. 35 West: The muses buy a cow?	23
<i>A. Ζερβού</i>	Νεοελληνικές μεταφράσεις του Αρχιλόχου	25
<i>T. Hawkins</i>	<i>Horkos</i> and <i>herkos</i> in archaic <i>iambos</i>	29
<i>I. Kantzios</i>	The poetry of Archilochos and the context of iambic performance	33
<i>J. Kirby</i>	Archilochos the poet: Poet as rhetor	35
<i>B. Lavelle</i>	' <i>The servant of enyalios</i> ': Archilochos, war, and the warriors of Ionia	37
<i>D. Lavigne</i>	The persona of Archilochos and rhapsodic performance	39
<i>G. Nagy</i>	Distinctions between gods and heroes in the Mnesiepes inscription of Paros	41
<i>D. Obbink</i>	Archilochos at Oxyrhynchus: Another new papyrus of Archilochos revealed by multi-spectral imaging	43
<i>D. Obbink</i>	Last tangle on Paros: Epiphany and post-colonial heroics in a new poem by Archilochos	45
<i>I. Petropoulos</i>	Some new thoughts on the old 'new Archilochos' Fr. 196A West	47
<i>J. Portulas</i>	Archilochean oracles	51
<i>X. Riu Camps</i>	On two kinds of blame and the difference between praise and blame	53
<i>A. Rotstein</i>	'I do not care about <i>iamboi</i> ' (Archilochos Fr. 215 West)	55
<i>K. Τσαντσάνογλου</i>	Πολεμώντας στη Θάσο	57

PART II: ARCHAEOLOGY AND HISTORY - ΜΕΡΟΣ ΙΙ: ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

<i>A. Bammer</i>	Architecture and philosophy at Ephesos in the time of Archilochos	61
<i>F. Blondé, M. Kohl, A. Muller, D. Mulliez</i>	Thasos à l'époque d'Archiloque: Les données récentes de l'archéologie	63
<i>D. Clay</i>	Cult and Image: The iconography of Archilochos of Paros	65

<i>A. Corso</i>	Portraits of Archilochos	67
<i>A. Coulié</i>	Thasos à l'époque d'Archiloque: L'apport de la céramique	69
<i>Φ. Ζαφειροπούλου</i>	Ζωγραφική και ποίηση στην εποχή του Αρχιλόχου	73
<i>D. Katsonopoulou</i>	Telephos in Archilochos' poetry and in architectural sculpture	75
<i>Γ. Κουράγιος</i>	Δεσποτικό, το νησί του Απόλλωνα	77
<i>A. Moeller</i>	Archilochos and the <i>Marmor Parium</i> : Traces of an alternative tradition?	79
<i>U. Muss</i>	The kosmos of Ephesian Artemis at the time of Archilochos	81
<i>A. Ohnesorg</i>	The "Prostylos of Archilochos" in Paros and other heroa in architectural forms	83
<i>Ε. Παρτίδα</i>	Πρόταση συμπλήρωσης της ζωφόρου του Αρχιλόχειου με ένα στοιχείο από την ηρωϊκή αρχιτεκτονική	85
<i>Δ. Σκιλάρντι</i>	Η ακρόπολη των Κουκουναριών Πάρου και η εποχή του Αρχιλόχου	87
<i>D. Tandy</i>	Archilochos and the new political economies of the 7th century	89

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΕΔΡΩΝ - LIST OF PARTICIPANTS

**ΜΕΡΟΣ Ι
ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ**

**PART I
PHILOLOGY**

Memoirs of an Ismaric spear*

George d'Almeida
Radda in Chianti

Sing Muse
the patch of helichrysum
on a Thasian slope,
the plunge of schist
into a marble sea –
flat, yet softly beating
like a stingray's back.

* *The Yale Review*, 1983 (Yale University Press)

Ways of reading Archilochos Fr. 2 West

Prof. Alan Boegehold
Brown University
aboegeho@brown.edu

In hope of amplifying the sense of Archilochos puzzling couplet, I present a translation which includes the sense I shall give to the final word, the participle *κεκλιμένος*. Next, I consider a few lines from Homer's *Iliad*, out of which one context for Fr. 2 could be extrapolated. Then a glance at a Classical relief sculpture sometimes called 'Mourning Athena' and the different ways it has been explained lead to sculptures in relief of young men on Archaic Attic grave monuments. Their stance and accoutrements show the relevance of *κέκλιμαι* as it is used in three Hellenistic sepulchral epigrams. Out of this last combination, another context can be ventured.

Τρόποι ανάγνωσης του Αποσπάσματος 2 West Αρχιλόχου

Ελπίζοντας ότι θα διευρύνω το νόημα του γριφώδους αυτού διστίχου του Αρχιλόχου, παραθέτω μια μετάφραση η οποία περιλαμβάνει την έννοια που θεωρώ επιβεβλημένη για την ακροτελεύτια λέξη, τη μετοχή *κεκλιμένος*. Εν συνεχεία, εξετάζω μερικούς στίχους της Ιλιάδας, από τους οποίους θα μπορούσαμε να ανασυστήσουμε τα συμφραζόμενα του αποσπάσματος. Ύστερα, μια ματιά στο κλασικό ανάγλυφο της λεγομένης «θρηνούσας Αθηνάς» και η εξέταση των διαφόρων του ερμηνειών οδηγούν σε ανάγλυφες παραστάσεις νέων ανδρών σε αρχαϊκά επιτύμβια μνημεία. Οι στάσεις τους και ο εξοπλισμός τους αναδεικνύουν τη συνάφειά τους με το ρήμα *κέκλιμαι*, όπως αυτό χρησιμοποιείται σε τρία ελληνιστικά επιτύμβια επιγράμματα. Με τη βοήθεια των τελευταίων δεδομένων μπορούμε να προτείνουμε άλλα συμφραζόμενα για το δίστιχο αυτό.

Sex and politics in Archilochos' poetry

Prof. Ewen Bowie

Corpus Christi College, Oxford

ewen.bowie@corpus-christi.oxford.ac.uk

The paper falls into two parts. The first part will revisit and summarise the arguments that I offered in the preliminary Paros symposium in 2004 for a major purpose of some of Archilochos' epodes being to direct invective against real political opponents: names, contexts and accusations will be argued to match what is familiar to us from later and better-documented city politics like those of 5th and 4th century Athens.

The second part will make a case for the presence of another enemy of Archilochos – this more probably an enmity occasioned by Archilochos' domestic or sexual life – in Fr. 23 West and in some lines of the *Theognidea* which will be tentatively ascribed to Archilochos.

Σεξ και πολιτική στην ποίηση του Αρχιλόχου

Η ανακοίνωση αυτή έχει δύο μέρη. Το πρώτο θα επανεξετάσει και συνοψίσει τα όσα υποστήριξα σε μια πρώτη συνάντηση στην Πάρο το 2004, ότι δηλαδή ο κύριος σκοπός ορισμένων αρχιλοχείων επωδών ήταν να απευθύνουν ψόγους εναντίον πραγματικών πολιτικών αντιπάλων: τα ονόματα, τα συμφραζόμενα και οι κατηγορίες θα συσχετιστούν με όσα γνωρίζουμε σχετικά με την μεταγενέστερη και καλύτερα μαρτυρούμενη πολιτική της Αθήνας του 5ου και 4ου αιώνα π.Χ.

Στο δεύτερο μέρος θα υποστηρίξω ότι υπήρχε άλλος εχθρός του Αρχιλόχου και ότι κατά πάσα πιθανότητα η εχθρότητα αυτή προέκυψε από την ιδιωτική ή ερωτική ζωή του Αρχιλόχου, όπως περιγράφεται στο Απόσπασμα 23 West και σε κάποιους στίχους από το έργο του Θεόγνιδος, τους οποίους θα αποδώσω σε πρώτο στάδιο στον Αρχίλοχο.

Ο Αρχίλοχος, ο Ελύτης και η ποίηση σήμερα

Χρίστος Γεωργούσης
Πάρος
hrgeorg@otenet.gr

Ταξιδεύοντας στο χρόνο βρίσκουμε τα ίδια τρία κατά τον Ελύτη σπουδαία πράγματα: ψωμί, καημός, αγάπη. Και θάλασσα πάντα. Αλλά και μια βαθιά θρησκευτική διάθεση, επαναστατική κατά διαστήματα, που σπρώχνει τις κοινωνίες και τους ανθρώπους να παίξουν με τη ζωή, τον πόνο και το θάνατο. Αυτά είναι που ανάβουν φωτιά στην καρδιά που γυρεύει να πετάξει και να σωθεί με το λόγο. Απ' αυτά ανθίζουν η ποίηση και η μουσική. Από καταβολής κόσμου. Απ' τα χρόνια του αυλητή της Κέρου. Απ' τα χρόνια του Ομήρου μέχρι σήμερα. Αλλά ενώ ο Όμηρος κρύβεται πίσω από άρχοντες και θεούς, ο Αρχίλοχος πρώτος λέει «εγώ». Η τέχνη είναι για να πάμε στο σύνολο, να περάσουμε στους άλλους ανθρώπους και να δούμε στον καθρέφτη τους τον εαυτό μας. «*Είμ' εγώ που φωνάζω κι είμ' εγώ που κλαίω, μ' ακούς;*». Ας άλλαζαν οι τεχνοτροπίες, ας έγιναν κι ας γίνονται ακόμα πειράματα. Βρίσκουμε τις λέξεις που ταξίδεψαν 3000 χρόνια και έμειναν ίδιες. Μπορούμε να υποθέσουμε ότι, αν δεν άλλαζαν οι λέξεις, δεν άλλαζαν και βασικά στοιχεία της μουσικής. Πολλά στοιχεία των ίδιων ρυθμών ταλαντώνουν και σήμερα τη ζωή μας.

Αυτό που ήταν ένα σύμπαν στην παλιά κατάσταση της ποίησης και η συμπαντική ουσία του λυρικού διασπάστηκαν σε επί μέρους κομμάτια ξεχωριστά. Ο Αρχίλοχος ήταν όλα μαζί. Ποιητής, μουσικός, τραγουδιστής, ιερέας, μάντης. Σιγά-σιγά όλα αυτά ξεχώρισαν. Αρκεί να τα ξαναενώσουμε για να πάρουμε τον Αρχίλοχο πίσω και την εποχή του; Ο ποιητής διέθετε τότε όλα αυτά τα μαγικά τελετουργικά με τη δύναμη του λόγου. Απ' την άλλη μεριά ήταν το πλήθος, που μαγευόταν απ' το λόγο και τη μουσική. Με αυτά εξόρκιζε το κακό και εξευμένιζε τους θεούς.

Ψάχνουμε τον Αρχίλοχο στους προσανατολισμούς του Ελύτη. Στην σατυρική και τραγική ταυτόχρονα διάθεση του Βάρναλη. Στην αγωνιστική διάθεση του Γιάννη Ρίτσου. Στην αγάπη για το κρασί πολλών νεοελλήνων ποιητών. Τον βρίσκουμε στο Μίκη Θεοδωράκη που συνεγείρει τα πλήθη στα στάδια. Αναζητούμε και σήμερα με τη δύναμη της μουσικής και του λόγου να μετεωριστούμε στην έξαρση, να βρούμε παραμυθία στο ποίημα. Στοιχεία της εποχής του βρίσκουμε στις θρησκευτικές μυσταγωγίες των ιερέων. Στην σημερινή λύρα του Αιγαιοπελαγίτικου τραγουδιού με τους καημούς της θάλασσας και του αποχωρισμού. Στους αυτοσχέδιους στίχους σημερινών τροβαδούρων των νησιών.

Θέλουμε να απαντήσουμε «ναι» στη Γοργόνα, αλλά δεν μας ενθαρρύνουν πολλά στοιχεία της σημερινής εξέλιξης των νησιών-πόλεων και των ανθρώπων. Υπάρχουν ίσως μικροί και μεγάλοι Αρχίλοχοι στις Κυκλάδες, θεράποντες των Μουσών, αλλά η εποχή αποσυνθέτει την παλιά πίστη και τη μυσταγωγία της τέχνης. Τα νησιά κατοικητήρια και τόποι λατρείας των θεών περνούν απ' τις αξίες του λίγου και του μικρού στις αξίες της ποσότητας, που προσβάλλουν την ψυχή μας. Απ' τα ανθρώπινα μέτρα πάμε σε τόπους όπου σιγά-σιγά οι θεοί μας εγκαταλείπουν.

‘The cow and the lyre’: Archilochos the poet

Jeffrey Carson
Paros
carson@otenet.gr

I believe there is something called Poetry – a pre-Platonic Idea, if you will – and that this is one thing, inherent in a certain way of using language, whatever the language. Although, depending on our interests, we study Archilochos for many reasons, it is the Archilochos who wrote Poetry for the same reasons that all poets write Poetry – to probe and organize the chaos of experience in beautiful language – that I want to think about.

To understand poetry of the distant past – even, I fear, of the recent past – we need archaeologists of spirit as well as of tangible remains. Poetry, forsaken today, should not need explication at all, but only a bit of education and a human heart attuned to enchantments and rhapsodies of rhythmical language. Since we continue to think Poetry important, and since our society is abandoning it, it requires such excavation. Along with the insinuations of material and linguistic context, we need Poetry and its place. A lost world view is only partially recoverable, but Poetry comes from the same thrilling Muse.

All Poetry is partially a natural product of place. Thus we are on Paros, where I have lived my whole adult life. Aegean poetry derives in part from natural rhythms: wavebeat and star procession; grape, grain and olive; the aureate stone of dawn and the glistening stone of Greece’s mysterious noontime; just as you can only know the realism of Monet by looking at the misty light of France, or of Ellington by walking through the streets of New York at night, so you must know intimately the rhythms of seasonal Paros, of Greek contentiousness, and of – what we often forget – the primordial dictates of Poetry herself, as she calls to us in rhythmically arranged words through the centuries, no place more intensely than in the poems of Archilochos the Parian. I hope to restore a bit of it here.

Η «αγελάδα και η λύρα»: Ο ποιητής Αρχίλοχος

Πιστεύω ότι υπάρχει κάτι που ονομάζεται Ποίηση – μια προ-πλατωνική ιδέα, εάν θέλετε – μέσα στην οποία ενυπάρχει κατά κάποιον τρόπο η χρήση της γλώσσας, οποιαδήποτε κι αν είναι αυτή η γλώσσα. Παρόλο που, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά μας, μελετούμε τον Αρχίλοχο για πολλούς λόγους, είναι ο Αρχίλοχος, που έγραψε Ποίηση για τους ίδιους λόγους που όλοι οι ποιητές γράφουν Ποίηση, δηλαδή για να διερευνήσουν και να οργανώσουν το χάος της εμπειρίας με ωραία γλώσσα, για τον οποίο θέλω να σκεφτώ.

Για να κατανοήσουμε την ποίηση του μακρινού παρελθόντος – ακόμα, φοβάμαι, και του πρόσφατου παρελθόντος – χρειαζόμαστε αρχαιολόγους με ζωντάνια όπως επίσης χειροπιαστά κατάλοιπα. Η Ποίηση, συγχωρημένη σήμερα, δεν θα έπρεπε να χρειάζεται εξήγηση καθόλου, παρά μόνο λίγη μόρφωση και μια ανθρώπινη καρδιά συντονισμένη στη γοητεία και στις ραψωδίες της ρυθμικής γλώσσας. Εφόσον συνεχίζουμε να θεωρούμε την Ποίηση σημαντική, και καθώς η κοινωνία μας την

εγκαταλείπει, απαιτείται τέτοια ανασκαφή. Μαζί με τα υλικά και γλωσσικά συμφραζόμενα, χρειαζόμαστε την Ποίηση και τη θέση της. Μια εικόνα του χαμένου κόσμου είναι μόνο μερικώς αποκαλύψιμη, αλλά η Ποίηση προέρχεται από την ίδια τη θρυλική Μούσα.

Όλη η Ποίηση είναι μερικώς ένα φυσικό προϊόν του τόπου. Για το λόγο αυτό είμαστε στην Πάρο, όπου έχω ζήσει όλη την ενήλικη ζωή μου. Η ποίηση του Αιγαίου απορρέει ως ένα μέρος από φυσικούς ρυθμούς: ο παφλασμός των κυμάτων και η παρέλαση των αστεριών, το αμπέλι, το σιτάρι και η ελιά, η χρυσαφένια πέτρα της αυγής και η σπινθηροβόλα πέτρα του μυστηριώδους ελληνικού μεσημεριού. Ακριβώς όπως μπορείς να γνωρίζεις τον ρεαλισμό του Μονέ μόνο κοιτώντας το ομιχλώδες φως της Γαλλίας, ή του Ellington περπατώντας μέσα στους δρόμους της Νέας Υόρκης τη νύχτα, έτσι πρέπει να γνωρίζεις βαθιά τους ρυθμούς των εποχών της Πάρου, της ελληνικής ζωντανίας, και – απ' ό,τι συχνά ξεχνάμε – τις αρχέγονες εντολές της ίδιας της Ποίησης, καθώς μας καλεί στις ρυθμικά διατεταγμένες λέξεις μέσα στους αιώνες, τίποτα πιο έντονα απ' ό,τι στα ποιήματα του Αρχιλόχου της Πάρου, που, ελπίζω, έστω ελάχιστα, ότι θα αποκαταστήσω εδώ.

Archilochos the lover

Prof. Jenny Clay-Strauss
University of Virginia
jsc2t@cms.mail.virginia.edu

When the Cologne papyrus was first published, the range of responses was extraordinary: some scholars were shocked and disgusted by what they interpreted as nothing less than sexual brutality; others, however, pointed to the speaker's gentleness and delicacy. While no doubt reflecting to a certain extent the sexual attitudes of Archilochos' interpreters, these judgments nevertheless demonstrate an important aspect of the poet's self-depiction as a lover: his ambiguous oscillation between violence, even obscenity, and tenderness. This attitude is by no means simply confined to the 'Cologne Epode', but is characteristic of many other erotic fragments. Such ambivalence should, however, not be regarded as an isolated phenomenon, but should be understood as one facet of the larger generic *iambike idea* that informs this poet's work.

Αρχίλοχος ο εραστής

Όταν δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά ο πάπυρος της Κολωνίας, το εύρος της ανταπόκρισης ήταν εκπληκτικό: μερικοί μελετητές σοκαρίστηκαν από αυτό που ερμήνευσαν σαν τίποτα λιγότερο από σεξουαλική ωμότητα. Άλλοι, παρόλ' αυτά, έδωσαν έμφαση στην ευγένεια και λεπτότητα του ομιλητή. Ενώ αναμφίβολα αντανακλούν σε κάποιο βαθμό τις σεξουαλικές συμπεριφορές των ερμηνευτών του Αρχιλόχου, αυτές οι κριτικές παρόλ' αυτά δείχνουν μια σημαντική όψη της απεικόνισης του ίδιου του ποιητή ως εραστή: η ασαφής ταλάντευσή του ανάμεσα στη βία, έως και αισχρότητα, και στην τρυφερότητα. Αυτή η συμπεριφορά δεν περιορίζεται μόνο στην Επώδο της Κολωνίας, αλλά είναι χαρακτηριστική πολλών άλλων ερωτικών αποσπασμάτων. Μια τέτοια ταυτόχρονη έλξη και απώθηση θα έπρεπε, παρόλ' αυτά, να μην θεωρηθεί μεμονωμένο φαινόμενο, αλλά θα έπρεπε να γίνει κατανοητή σαν μια όψη της ευρύτερης ιαμβικής ιδέας στο έργο του ποιητή.

Archilochos Fr. 35 West: The muses buy a cow?

Dr. Paula da Cunha Correa
University of São Paulo
correa@usp.br

In this paper I intend to investigate the ancient testimony according to which Archilochos would have narrated the myths of the disputes between Heracles, Nessos and Acheloos, and to discuss the possible contexts of Fragments 276, 286-289 W.

Αρχιλόχου Απόσπασμα 35 West: Οι μούσες αγοράζουν μια αγελάδα;

Σε αυτή την ανακοίνωση, επιχειρώ να διερευνήσω την αρχαία μαρτυρία σύμφωνα με την οποία ο Αρχίλοχος θα είχε διηγηθεί τους μύθους της διαμάχης ανάμεσα στον Ηρακλή, το Νέσσο και τον Αχελώο, και να συζητήσω το πιθανό περιεχόμενο των Αποσπασμάτων 276, 286-289 W.

Νεοελληνικές μεταφράσεις του Αρχιλόχου

Καθ. Αλεξάνδρα Ζερβού
Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος
zerbou@rhodes.aegean.gr

Η κατά καιρούς και κατά περίπτωση διαφορετική πρόσληψη του αρχιλόχειου έργου προσδιορίζει και την αντίστοιχη μετάφραση, πράγμα που συμβαίνει άλλοτε ερήμην της επιστημονικής έρευνας και άλλοτε σε σχέση μ' αυτήν. Στη νεοελληνική πραγματικότητα η ποίηση του Αρχιλόχου φαίνεται ότι αποκτά διαφορετικά *προσωπεία*, ανάλογα με το φωτισμό κάθε εποχής και τον προσανατολισμό του αναγνώστη-μεταφραστή. Η παρούσα εισήγηση επιχειρεί να δείξει μερικά απ' αυτά τα χαρακτηριστικά *προσωπεία* ξεκινώντας από τη γνωστή αφετηριακή σκέψη ότι στα μεγάλα έργα οι εποχές και οι άνθρωποι καθρεφτίζονται για να δουν (κυρίως) το δικό τους πρόσωπο. Αναφέρω χαρακτηριστικά παραδείγματα:

Στο τέλος της δεκαετίας του '50 ορισμένοι μεταφρασμένοι αρχιλόχειοι στίχοι αξιολογούνται ως *εγ-κείμενο* (intra-texte) μέσα στο μυθιστόρημα της Κατίνας Παπά, *Σ' ένα Γυμνάσιο θηλέων* (1959). Το κείμενο παρουσιάζεται ως η μεταφραστική προσπάθεια μιας έφηβης μαθήτριας, ενώ πίσω από τη σχετική συζήτηση που πραγματοποιείται στην τάξη μαζί με την καθηγήτρια και τις συμμαθήτριές της, ο σημερινός αναγνώστης ανιχνεύει ένα μεταμφιεσμένο δοκίμιο μεταφρασεολογίας. Στην πολύ ελεύθερη αυτή «εφηβική» μετάφραση ξεχωρίζει ο παλαμικός απόηχος και ένας απροσδόκητος ρομαντισμός, ενώ είναι φανερό η ψυχολογική ερμηνεία των αρχιλόχειων στίχων.

Μέχρι τη δεκαετία του '50 η αριστερή διανόηση υπερτονίζει την ταπεινή καταγωγή του ποιητή από την πλευρά της σκλάβας μητέρας του, για να του προσδώσει την ιδιότητα του λαϊκού αγωνιστή που έρχεται σε σύγκρουση με τους κρατούντες και γι' αυτό υφίσταται τις συνέπειες: ή από αυτές είναι και η κατασυκοφάντησή του ως δειλού στρατιώτη και εμπαθούς ανθρώπου. Είναι φανερό η προσπάθεια του ανθολόγου Μ. Μ. Παπαϊωάννου, στο έργο *Η ελληνική ποίηση ανθολογημένη: Α' Αρχαιότητα* (σε μετάφραση) 1958, να αποκαταστήσει από ηθική άποψη τη φήμη του ποιητή και ακόμη πιο χαρακτηριστική η *Συνηγορία* υπέρ του από τον Κώστα Βάρναλη. Σ' αυτήν ενσωματώνονται μεταφράσεις των αρχιλόχειων στίχων που δεν φοβούνται τον αναχρονισμό και προβάλλουν τον αυτοσαρκασμό, ενώ ο νεότερος ποιητής στην προσπάθειά του να δικαιώσει ηθικά τον αρχαίο, δηλώνει πως η διατύπωση σε πρώτο πρόσωπο καθόλου δεν πιστοποιεί τον αυτοβιογραφικό χαρακτήρα.

Τη δεκαετία του '50 και για χάρη του ευρύτερου κοινού μεταφράζει επίσης Αρχίλοχο ο Ι. Θ. Κακριδής διαθέτοντας φυσικά τη βαριά εξάρτυση του κλασικού φιλόλογου και του ειδικού ομηριστή. Η ενασχόλησή του αυτή πραγματοποιείται την ίδια εποχή που μεταφράζει Όμηρο. Εδώ ο μεταφρασμένος Αρχίλοχος παρουσιάζεται ως «ο αντίποδας του Ομήρου», κληρονόμος μεν της επικής παράδοσης, αλλά σε σαφή αντίθεση μ' αυτήν. Προβάλλεται ως βέβαιη η αυτοβιογραφική και η αυτοπροσωπογραφική διάσταση της ποίησής του και ταυτόχρονα ως η βασικότερη διαφορά σε σχέση με το ομηρικό έπος.

Παλαιότερα, τη δεκαετία του '30, ο Η. Βουτιερίδης, μελετητής της αρχαιοελληνικής και της νεοελληνικής ποίησης, μιλάει για τη νεωτερική γλώσσα του Αρχιλόχου που, σε αντίθεση με την ομηρική, είναι «απλή, γεμάτη αφέλεια και

θυμίζει την καθημερινή ομιλία των ανθρώπων, χωρίς όμως να είναι ταπεινή ή ακαλαίσθητη». Μια τέτοια γλώσσα, φυσική κι ανεπιτήδευτη, σχεδόν καθημερινή, φαίνεται ιδανική επιλογή για τον μετριοπαθή δημοτικιστή Βουτιερίδη και η μετάφρασή του σε κάτι ανάλογο στοχεύει.

Λίγο πριν, ο Σίμος Μενάρδος, επίσης γνώστης της αρχαίας και της νεότερης φιλολογίας, έχει πολλές φορές επαινέσει τη γλωσσοπλαστική ικανότητα της νεοελληνικής γλώσσας και τη δυνατότητά της να παράγει σύνθετες λέξεις. Αυτές ακριβώς τις ιδιότητες προσπαθεί να εκμεταλλευτεί η δική του μετάφραση.

Γενικά κάθε μετάφραση του Αρχιλόχου στη νεοελληνική γλώσσα έχει τη δική της ιστορική μοναδικότητα (σύμφωνα με τον όρο του André Berman) και αποκαλύπτει τις συνιστώσες κάθε εποχής.

Modern Greek translations of Archilochos Perceptions of the poetic work and the various personae

The diverse ways in which the work of Archilochos has been perceived, according to the time and case, have defined the corresponding translations, some based on scholarly research and others not. In Modern Greek letters, his poetry seems to take on various personae in the light of each era and each reader's and translator's orientation. This paper endeavors to highlight several of these, starting with the well-known idea that people delve into great works to see (in the main) their own reflection. I would like to give some typical examples of this:

At the end of the '50s, certain excerpts translated from Archilochos' verse were used in Katina Papa's novel *At a Girls' School* (1959). This text is presented as a translation attempted by an adolescent girl, while today's reader can discern, in disguise, a treatise on the art of translation underlying the pertinent class discussion with the girl's teacher and classmates. In this extremely free "adolescent" translation, the echo of Palamas is evident, along with an unexpected romanticism, while the psychological interpretation of Archilochos' verse is obvious.

Until the '50s, the leftist intelligentsia overemphasized the poet's humble background on the distaff side, his mother having been a slave, so as to lend him the status of a fighter for the people who clashes with the powers that be and thus sustains the consequences, one of these being that he was slandered, called a cowardly soldier and a spiteful person. The effort made by the anthologist M. M. Papaioannou in his work *Greek Poetry Anthologized I. Antiquity* (in translation) 1958, to restore the poet's reputation from the moral point of view is manifest, and even more typical is Kostas Varnalis' *Advocacy* in his defence. The former includes translations of Archilochos' writings that bring out his self-irony and do not flinch at anachronism, while in his striving to vindicate Archilochos morally, the later poet states that the use of the first person in no way attests to its being autobiographical in nature.

In the '50s, with a view to Archilochos' work becoming accessible to the general public, the poet was also translated by I. Th. Kakridis, who was, of course, well equipped as a classics scholar and Homerist. He undertook the work while at the same time translating Homer. Here the translated Archilochos was presented as being 'the antipode of Homer', heir to the epic tradition but in clear contrast to it. The autobiographical and self-portraying dimension of his poetry is presented as constituting its main difference from the Homeric epic.

Earlier, in the '30s, Voutieridis, a scholar of both classical and modern Greek poetry, spoke of Archilochos' more modern language, as opposed to the Homeric, describing it as "simple, guileless and recalling everyday speech, without, however, being base or inelegant". Such language, natural and unaffected, nearly colloquial, seems to have been the ideal choice for the moderate demotist Voutieridis, and his translation aimed to approximate it.

A bit earlier, Simos Menardos, likewise specialized in both ancient and more modern literature, had repeatedly praised the word-moulding capacity of the Modern Greek language and its ability to generate new compound words. It is these attributes precisely that his translation sought to exploit.

In general, it could be said that each rendering of Archilochos into Modern Greek possesses its own historical singularity («historicité» in the sense of André Berman's term) and reveals the integral features of each era.

Horkos and herkos in archaic iambos

Assist. Prof. Tom Hawkins
The Ohio State University
hawkins.312@osu.edu

Although *iambos* is now often described in such diffuse terms as an “impulse” or “topos” (e.g. *Iambic Ideas* 2002, Bowie 2002), I will argue that we can talk about *iambos* as a more cohesive genre by fleshing out the full implications of the iambic oath, *horkos*. By evaluating these oaths in light of both other early Greek literature and comparative anthropological material I will argue three main points. First, the iambic genre can be partially defined by its consistent and unique treatment of oaths. Second, the poetic and ritual associations with oaths will allow us to discover that iambic targets of abuse can be understood in terms of perjury. Third, an Aesopic fable portrays the perjurer as a multiform of the *pharmakos*, providing a connection between the Archilochean oath-breaking of Lycambes and the frequent references to the *pharmakos* in Hipponax. From this analysis *iambos* emerges as a genre largely concerned with a set of boundary violations similar to those of the perjurer and the scapegoat. While my use of select evidence cannot (and does not try to) address every facet of the iambic ethos, this examination of what it means for the *horkos* to cross the *herkos*, which means “boundary” and which is etymologically cognate with *horkos*, will provide a partial description of the ethos that the genre evokes.

A problem of definition arises when speaking of archaic *iambos* as a cohesive genre, given the fragmentary state of the corpus and the diverse production contexts of its three main authors. Yet Gregory Nagy has recently offered a seductively succinct definition of genre as “a set of rules that produce a speech act” (1999) – a statement which taunts us to identify a particular instance of such a set of rules. A comparison of the role of oaths in *iambos* with their roles in other traditions of archaic poetry (I focus on Homeric epic, Hesiodic *hypothekai*, and Pindaric *epinician*) reveals that each genre deals with oaths in such a way that a generic rule can now be articulated: archaic *iambos* is the genre of the always already broken oath. That is to say that each time an oath is mentioned in *iambos* it has already been broken, and the poetry dramatizes the ramifications of this broken trust.

If *iambos* can be defined, in part, by its treatment of oaths, then its poetics can be clarified by applying modern critical work on oaths to the narrative situations of *iambos*. Legal (Mirhady 1991), ritual (Burkert 1977/1985, Kitts 1999) and literary (Steiner 1994) approaches all agree that a broken oath demands the punishment of the perjurer. Certain targets of iambic abuse, therefore, can be analyzed as perjurers who suffer the fate of the oath’s attendant conditional curse which often specifies the destruction of the perjurer and his family. Thus, arguments about fertility in *iambos* (Irwin 1998) can now be understood as part of a pattern of removing the destabilizing threat of the perjurer from the social unit. For example, while the *testimonia* that speak of the suicide of the Lycambids obviously deal with the fertility of Lycambes’ bloodline, this is not because *iambos* is inherently concerned with fertility, but rather because it is intent on representing the extirpation of a bloodline that has been polluted by the violation of a sworn oath.

The usefulness of seeing *iambos* as fixated on broken oaths and perjury can be expanded by recognizing the perjurer as a multiform of the *pharmakos*. Recent comparative anthropological work provides a theoretical basis for combining these two figures as part of the same indexical system of reference (Tambiah 1985, Rappaport 1999). This similarity between the literary depiction of these two types can be seen clearly in the Aesopic fable ‘The Trustee and the Oath’ (Perry 239), which describes how *Horkos* meets a perjurer at the boundary of a city and treats him like a *pharmakos*. *Horkos* drags the man out of the city to the top of a cliff and hurls him to his death. The punishment of the perjurer who metaphorically crosses a social boundary is concretized into a *pharmakos* pattern of physical removal over an urban boundary and death from a cliff (*Vit. Aes.*, Strab. 10.452, Phot. s.v. *peripsema*). This final point ties together the fate of the Lycambids in the Archilochean *testimonia* with the references to the *pharmakos* in Hipponax’s poetry and suggests that the perjurer and the scapegoat occupied similarly dangerous and polluted roles within certain early Greek communities.

Oaths only appear twice in the surviving iambic fragments, but a comparative approach to the poetic and ritual function of oaths in *iambos* and other genres reveals that the *horkos* serves as a touchstone of genre and as a point of entry in the poetic worldview of these genres. In *iambos* the always already broken oath lead naturally into the depiction of characters such as the perjurer and the *pharmakos*, and narratives which dramatize the ramifications of boundary violations with the community.

Όρκος και έρκος στον αρχαϊκό ίαμβο

Μολονότι σήμερα ο ίαμβος μπορεί να περιγραφεί με αδρό τρόπο ως «παρόρμηση» ή «κοινός τρόπος» (e.g. *Iambic Ideas* 2002, Bowie 2002), θα ισχυριστώ, στηριζόμενος στις εκτενείς συνυποδηλώσεις του ιαμβικού *όρκου*, ότι μπορούμε να προσεγγίσουμε τον *ίαμβο* ως συνεκτικό είδος. Αξιολογώντας τους *όρκους* αυτούς υπό το φως τόσο της πρώιμης ελληνικής λογοτεχνίας όσο και της συγκριτικής ανθρωπολογίας, θα αναπτύξω τρία επιχειρήματα. Πρώτον, το ιαμβικό είδος μπορεί να οριστεί εν μέρει από τον μοναδικό και συνεπή τρόπο που χειρίζεται τους *όρκους*. Δεύτερον, οι πολιτικές και τελετουργικές σχέσεις του *ίαμβου* με τους *όρκους* επιτρέπουν να ανακαλύψουμε ότι οι στόχοι της ιαμβικής λαιδορίας είναι κατανοητοί με τους *όρους* της ψευδορκίας. Τρίτον, ο αισώπειος μύθος παριστάνει τον *επίορκο* ως πολλαπλή διασκευή του *φαρμακού* και έτσι αναδεικνύει τη συνάφεια ανάμεσα στην αρχιλόχεια *επιορκία* του Λυκάμβη και τις συχνές αναφορές στον *φαρμακό* του Ιπώνακτα. Μέσα από την ανάλυση αυτή προκύπτει ότι ο *ίαμβος* είναι ένα είδος που αφορά κυρίως σε σύνολο παραβιάσεων των ορίων, οι οποίες μοιάζουν με εκείνες που διαπράττουν ο *επίορκος* και ο *φαρμακός*. Παρόλο που η επιλεκτική μου χρήση μαρτυριών δεν φιλοδοξεί να εξετάσει κάθε πτυχή του ιαμβικού ήθους, η παρούσα ανάλυση του τι εννοείται όταν ο *όρκος* ξεπερνάει το *έρκος* (που σημαίνει «όριο» και ετυμολογικά είναι συγγενικό με το *όρκος*), θα περιγράψει εν μέρει το ήθος που σηματοδοτεί το είδος αυτό.

Προκύπτει πρόβλημα ορισμού όταν λέγουμε ότι ο αρχαϊκός *ίαμβος* είναι συνεκτικό είδος, δεδομένου ότι το σωζόμενο έργο είναι αποσπασματικό και διαφέρουν τόσο πολύ τα συμφραζόμενα της παραγωγής των τριών κύριων ποιητών. Όμως ο Gregory Nagy πρόσφατα έχει προτείνει τον σαγηνευτικά περιληπτικό ορισμό ενός

είδους ως «συνόλου κανόνων οι οποίοι παράγουν μια πράξη λόγου» (1999) – διατύπωση που μας προκαλεί να εντοπίσουμε ένα συγκεκριμένο παράδειγμα μιας τέτοιας ομάδας κανόνων. Μια σύγκριση του ρόλου των όρκων στον *ιάμβο* και σε άλλες παραδόσεις της αρχαϊκής ποίησης (εστιάζω στο ομηρικό έπος, την *υποθήκη* του Ησιόδου, και τα *επινίκια* του Πινδάρου) επιτρέπει να διατυπώσουμε ένα γενικότερο κανόνα. Δηλαδή, κάθε φορά που μνημονεύεται στον *ιάμβο* ένας όρκος, έχει ήδη καταπατηθεί, ενώ η ποίηση δραματοποιεί τις επιπτώσεις αυτής της προδομένης πίστης.

Μπορούμε ακόμη να συσχετίσουμε τη σύγχρονη κριτική προσέγγιση των όρκων προς τις αφηγηματικές περιστάσεις του *ιάμβου*. Οι νομικές (Mirhady 1991), τελετουργικές (Burkert 1977/1985, Kits 1999) και φιλολογικές (Steiner 1994) προσεγγίσεις συγκλίνουν στο ότι ο προδομένος όρκος απαιτεί την τιμωρία του επίορκου. Ορισμένοι στόχοι της ιαμβικής λοιδορίας, επομένως, μπορούν να αναλυθούν σε επίορκους οι οποίοι υφίστανται τη μοίρα της συνοδευτικής αίρεσης της κατάρας η οποία συχνότατα προβλέπει την εξολόθρευση του επίορκου και της οικογενείας του. Έτσι οι αναφορές στην γονιμότητα στον *ιάμβο* (Irwin 1998) νοούνται τώρα ως τρόπος με τον οποίο αφαιρείται από την κοινωνική μονάδα η αποσταθεροποιητική απειλή του επίορκου. Για παράδειγμα, ενώ οι *μαρτυρίες* περί της αυτοκτονίας των Λυκαμβιδών προφανώς αναφέρονται στη γονιμότητα αυτού του γένους, τούτο συμβαίνει όχι γιατί ο *ιάμβος* έχει κάποιο σύμφυτο ενδιαφέρον για το θέμα αυτό, αλλά γιατί στοχεύει να καταδείξει την εξαφάνιση ενός γένους που έχει μολυνθεί από την καταπάτηση ενός όρκου.

Όσο για τη σχέση του επίορκου με τον *φαρμακό*, η πρόσφατη συγκριτική ανθρωπολογία προσφέρει τη θεωρητική βάση για να συνδυασθούν αυτές οι δύο μορφές ως στοιχεία του ίδιου συστήματος αναφοράς (Tambiah 1985, Rappaport 1999). Η ομοιότητα ανάμεσα στην απεικόνιση των δύο αυτών τύπων στη λογοτεχνία είναι ευκρινής στον αισώπειο μύθο «Ο Έμπιστος και ο Όρκος» (Perry 239), όπου ο *Όρκος* συναντά ένα επίορκο στα όρια της πόλης και τον μεταχειρίζεται σαν *φαρμακό*. Ο *Όρκος* σέρνει τον άνθρωπο αυτόν έξω από την πόλη, σ' ένα γκρεμό και τον σπρώχνει στο θάνατό του. Έτσι ο επίορκος, ο οποίος έχει ξεπεράσει ένα κοινωνικό όριο, τιμωρείται με απτό τρόπο όπως ο *φαρμακός*, ο οποίος αποσύρεται πέρα από τα όρια του άστεως και κατακρημνίζεται (*Vit. Aes.*, Strab. 10.452, Phot. S.v. *peripsema*). Εδώ φαίνεται η συνάφεια ανάμεσα στη μοίρα των Λυκαμβιδών στον Αρχίλοχο και τις μνείες για το *φαρμακό* στον Ιππώνακτα. Επίσης προκύπτει ότι ο επίορκος καθώς και ο *φαρμακός* έπαιζαν παρόμοιους επικίνδυνους και μιαιρούς ρόλους στις πρώιμες ελληνικές κοινωνίες.

Μολονότι οι όρκοι απαντούν μόνο δύο φορές στους σωζόμενους *ιάμβους*, εντούτοις είναι ξεκάθαρο ότι ο *όρκος* συνιστά τη λυδία λίθο ενός είδους, αλλά και τρόπο προσπέλασης της απεικόνισης προσώπων, όπως ο επίορκος και ο *φαρμακός*.

The poetry of Archilochos and the context of iambic performance

Prof. Ippokratis Kantzios
University of South Florida
kantzios@chumal.cas.usf.edu

Against the traditional view of iambus as an exclusively invective and obscene kind of poetry performed at religious festivals (ritual model), some recent scholars have proposed that iambus, at least from the middle of the 7th century BC, is a secular genre. Despite this plausible reassessment, based in large part on etymological analyses of names, there has been no study that examines in detail whether the extant poetry of Archilochos and his contemporaries supports or contradicts the hypothesis of secularity on other levels. The present paper explores this hypothesis as reflected in the Archilochian corpus and suggests that iambus is indeed not only a secular genre but more precisely a sympotic one. This conclusion is based on at least four areas of examination: first, the iambic poetry of Archilochos behaves like a genuine literary genre, displaying dynamism and interaction with other genres of the poetic past through verbal and conceptual influences, both of which contradict the notion of mere liturgical usage (as visualized by the ritual model). Second, the sympotic nature of Archilochos' iambus is suggested by the fact that the poet addresses the same individuals (Pericles, Glaucus) in both the elegies (certainly sympotic in performance) and iambus. Third, the iambic poems share their monodic performance with the elegies and other securely sympotic genres. But in addition to the significant permeability between the two genres, there is specific internal evidence indicating sympotic – not ritual – performance of iambus (most notably Fr. 124 W, but also Frr. 48 W and 58 W). Fr. 215 W, especially in the light of Tzetzes' commentary, reinforces the view that the iambic poetry of Archilochos is not only secular but also sympotic.

Η ποίηση του Αρχιλόχου και το περιεχόμενο της ιαμβικής εκτέλεσης

Αντίθετα προς την παραδοσιακή άποψη για τον ίαμβο σαν ένα αποκλειστικά υβριστικό και άσεμνο είδος ποίησης που απαγγελλόταν σε θρησκευτικές γιορτές (τελετουργικό μοντέλο), νεότεροι ερευνητές έχουν προτείνει ότι ο ίαμβος, τουλάχιστον από τα μέσα του 7ου αιώνα π.Χ., είναι ένα κοσμικό είδος. Παρά αυτήν την αληθοφανή επανεκτίμηση, που βασίζεται σε μεγάλο μέρος σε ετυμολογικές αναλύσεις ονομάτων, δεν έχει υπάρξει καμμία μελέτη που να εξετάζει με λεπτομέρειες αν η σωζόμενη ποίηση του Αρχιλόχου και των συγχρόνων του στηρίζει ή όχι την υπόθεση της κοσμικότητας. Η παρούσα εργασία ερευνά αυτήν την υπόθεση όπως αντανακλάται στο έργο του Αρχιλόχου και προτείνει ότι ο ίαμβος είναι πράγματι όχι μόνο ένα κοσμικό είδος αλλά ακριβέστερα ένα συμποσιακό. Αυτό το συμπέρασμα βασίζεται τουλάχιστον σε τέσσερα πεδία προς εξέταση: πρώτον, η ιαμβική ποίηση του Αρχιλόχου συμπεριφέρεται σαν ένα γνήσιο λογοτεχνικό είδος, καταδεικνύοντας δυναμισμό και αλληλεπίδραση με άλλα είδη του ποιητικού παρελθόντος μέσω προφορικών και εννοιακών επιρροών που αντικρούουν την αντίληψη της απλής λειτουργικής χρήσης (τελετουργικό μοντέλο).

Δεύτερον η συμποσιακή φύση του ιάμβου του Αρχιλόχου διαφαίνεται από το γεγονός ότι ο ποιητής απευθύνεται στα ίδια άτομα (Περικλής, Γλαύκος) και στις ελεγείες και στον ιάμβο. Τρίτον, τα ιαμβικά ποιήματα μοιράζονται την μονωδική τους εκτέλεση με τις ελεγείες και άλλα βεβαιωμένα συμποσιακά είδη. Αλλά επιπροσθέτως, υπάρχει σαφής εσωτερική μαρτυρία που δείχνει τη συμποσιακή – και όχι την τελετουργική – εκτέλεση του ιάμβου (Απόσπ. 124 W, και επίσης Αποσπ. 48 W και 58 W). Το Απόσπασμα 215 W, κυρίως υπό το φως του σχολιασμού του Τζέτζη ενισχύει την άποψη ότι η ιαμβική ποίηση του Αρχιλόχου δεν είναι μόνο κοσμική αλλά και συμποσιακή.

Archilochos the poet: Poet as rhetor

Prof. John Kirby
Purdue University, Illinois
corax@purdue.edu

One of the many reasons Archilochos is so important is that he represents perhaps our earliest link between the world of the epic bards and the world of the great lyric poets of the classical age. I propose to investigate in this paper the ‘rhetoric’ of the extant fragments of Archilochos.

This is not as straightforward a task as it might initially appear. While it is universally accepted that the Greeks were the first to conceptualize ‘rhetoric’ in the western tradition, scholars are not agreed on when this can be said first to have happened – nor indeed on what can fairly be called ‘rhetoric’. Moreover, the first and perhaps most natural association of rhetorical theory is with Greek prose authors of the 5th and 4th centuries BC, not with poets.

Nonetheless, the verse of Archilochos has a genuine rhetoricity that sheds important light on the Cycladic culture of his time. I have said elsewhere that I take Homer and Hesiod to be authentically ‘rhetorical’ theorists, at least in an archaic fashion, and to have set the stage for later theorizing in the 5th and 4th centuries. Certainly a poet like Pindar is very self-consciously hewing closely to rhetorical strategies and tropes that have been thought out and taught or learned. I submit that from Archilochos’ practice we can cautiously infer something substantive about his thinking (if not his ‘theorizing’ per se) about rhetoric – and that this will bring us very close to the heart of his work as a poet.

Ο ποιητής Αρχίλοχος: Ο ποιητής σαν ρήτορας

Ένας από τους πολλούς λόγους για τους οποίους ο Αρχίλοχος είναι τόσο σημαντικός είναι ότι αντιπροσωπεύει ίσως τον αρχαιότερό μας σύνδεσμο ανάμεσα στον κόσμο των επικών αιδών και στον κόσμο των σπουδαίων λυρικών ποιητών της κλασικής περιόδου. Στην ανακοίνωση αυτή προτείνω να ερευνήσουμε τη «ρητορική» των σωζόμενων αποσπασμάτων του Αρχιλόχου.

Αυτό δεν είναι ένα τόσο εύκολο εγχείρημα όσο μπορεί να φαίνεται αρχικά. Ενώ είναι παγκοσμίως αποδεκτό ότι οι Έλληνες ήταν οι πρώτοι που αντελήφθησαν τη «ρητορική» στη δυτική παράδοση, οι ειδικοί δεν συμφωνούν πότε αυτό έγινε πρώτα –ούτε πράγματι στο τι μπορεί σαφώς να ονομασθεί «ρητορική». Επιπροσθέτως, πρώτη και ίσως πιο φυσική είναι η σύνδεση της ρητορικής θεωρίας με τους Έλληνες συγγραφείς πεζού λόγου του 5ου και 4ου αιώνα π.Χ. και όχι με τους ποιητές.

Παρόλ’ αυτά, ο στίχος του Αρχιλόχου έχει μια γνήσια ρητορικότητα που ρίχνει σημαντικό φως στον κυκλαδικό πολιτισμό της εποχής του. Έχω πει και αλλού ότι θεωρώ τον Όμηρο και τον Ησίοδο αυθεντικούς «ρητορικούς» θεωρητικούς, τουλάχιστον κατά τον αρχαϊκό τρόπο, και ότι έθεσαν τη βάση για τον θεωρητικό στοχασμό του 5ου και 4ου αιώνα. Σίγουρα ένας ποιητής όπως ο Πίνδαρος ανταποκρίνεται με μεγάλη αυτοσυνειδησία και ακρίβεια προς ρητορικές

στρατηγικές και σχήματα που είχαν αναλυθεί και διδαχθεί. Προτείνω ότι από την πρακτική του Αρχιλόχου μπορούμε προσεκτικά να βγάλουμε κάποιο ουσιαστικό συμπέρασμα για τον τρόπο σκέψης του σχετικά με τη ρητορική –και ότι αυτό θα μας οδηγήσει πολύ κοντά στην ουσία του ποιητικού του έργου.

**‘The servant of Enyalios’:
Archilochos, war, and the warriors of Ionia**

Prof. Brian Lavelle
Loyola University, Chicago
blavell@orion.it.luc.edu

Many of Archilochos’ poems speak of war and warfare and aspects of the Greek warrior’s life in the mid-7th century BC. A self-described servant of the god of the war-cry, Archilochos’ persona positively asseverates that he is warrior. He seems to know a lot about soldiering, but what more can we discover about his life and the lives of the Ionian warriors who were his comrades and foes? What can an enhanced context for interpreting these poems lend to better understanding this self-proclaimed warrior-poet?

The first purpose of this paper is to explore the references Archilochos makes to war and the lives of warriors of his time: we want to know more about what he says and what it means. Its second purpose is then to set Archilochos back into the context his poems create and to assess his warrior-persona amidst that context.

**«θεράπωνΕνυαλίιο»:
Ο Αρχίλοχος, ο πόλεμος και οι πολεμιστές της Ιωνίας**

Πολλά ποιήματα του Αρχιλόχου μιλούν για τον πόλεμο και για διάφορες όψεις της ζωής των πολεμιστών στα μέσα του 7ου αιώνα π.Χ. Περιγράφοντας τον εαυτό του ως υπηρέτη του θεού της πολεμικής βοής, ο Αρχίλοχος μ’ αυτό το προσωπίο (persona) διαβεβαιώνει emphaticά ότι είναι πολεμιστής. Φαίνεται να γνωρίζει πολλά για τη ζωή ενός μαχητή, όμως τί άλλο μπορούμε να διαπιστώσουμε για τη ζωή του και τις ζωές των Ιώνων μαχητών που ήσαν εταίροι ή εχθροί του; Πώς μπορούμε να διευρύνουμε τα συμφραζόμενα των ποιημάτων του ώστε να κατανοήσουμε καλύτερα αυτόν τον αυτοχρισθέντα πολεμιστή-ποιητή;

Ο πρώτος στόχος αυτής της ανακοίνωσης είναι η διερεύνηση των αναφορών του Αρχιλόχου στον πόλεμο και τη ζωή των συγχρόνων του πολεμιστών: θέλουμε να γνωρίσουμε περισσότερα στοιχεία για όσα λέγει και για τη σημασία τους. Ο δεύτερος στόχος είναι να επανατοποθετήσουμε τον Αρχίλοχο στα συμφραζόμενα που γεννούν τα ποιήματά του και να αποτιμήσουμε, σ’ αυτό το πλαίσιο, το προσωπίο του (persona) ως πολεμιστή-ποιητή.

The persona of Archilochos and rhapsodic performance

Ass. Prof. Don Lavigne
Texas Tech University
mnesiepes@gmail.com, don.lavigne@ttu.edu

Nagy has argued (1979, 222-42) that praise and blame, epic and iambic, Homer and Archilochos were two sides of the same poetic coin. Achilles, as ‘the undisguised voice and rhetoric of Homer himself’ (Martin 1989, 230), offers a unique point of comparison for Archilochos, who, acting simultaneously as narrator and protagonist, collapses hero and poet into one figure. The Archilochean persona differs from the Homeric poet/persona, who is constantly in the background of epic performance. Unlike Homer, whose effacement encourages the audience to identify poet with rhapsode, the foregrounding of the Archilochean persona on the face of the performer exposes a duality that usually remains hidden. The anti-social tendencies, especially hyper-masculine acts, of ‘Archilochos’ obviate the gap between poet and performer.

Archilochean rage, in the later literary tradition, is characterized by the poet/persona’s actions against Lycambes and his daughters. Archilochos is at his most virulent in his attack on Neobule in the ‘Cologne Epode’ (196a W). The persona heaps abuse on Neobule, presumably the daughter of Lycambes, and proceeds to consummate an indeterminate sexual act with a young woman who is related to Neobule. This vivid portrayal of a sexual act (and others similar to it) led ancient critics like Critias (88 B 44 D-K) to denounce the poet as a rogue. Critias’ reaction to Archilochos encapsulates the dilemma Archilochos poses to many modern critics: on the one hand, Archilochos is a great poet; on the other, a deranged sociopath. Is Archilochos really ‘ein schwerer Psychopath’, as Merkelbach (*ZPE* 1974) argued? Or is ‘he’ nothing more than a stock figure in a parade of fools à la Old Comedy (e.g., West 1974)? The methodology underlying such questions is plagued by a reliance on the idea of an *original* text or performance context. This paper avoids this difficulty by treating Archilochean *iambos* as a performed and reperformed genre in the Archaic and Classical periods.

The comparison between Homeric and Archilochean performance is bolstered by the suggestion of ancient critics that Archilochos was part of the rhapsodic repertoire. The evidence that Archilochos’ poems were performed by rhapsodes first appears in Heraclitus (42 D-K) and is most clearly expressed in Plato’s *Ion* (532 A). In a rhapsodic model, according to Nagy’s argument for the Homeric epics (1996, 18-20), poetry is not only performed, but, by definition, reperformed by a series of bards. Performance, in this sense, was the primary mode of literary production and consumption in Greece, and, as such, conditioned the demands of the audience on the performer and vice versa. Like Homer, then, Archilochos is an archetype, to use Nagy’s formulation, that authorizes a performer’s song. As such, like the Homeric epics, the *original* moment of iambic performance becomes a myth, and the tradition and poetry exists solely in the bodies of so many bards and their audiences.

Το προσωπείο του Αρχιλόχου και η ραψωδική εκτέλεση

Ο Nagy (1979, 222-42) έχει υποστηρίξει ότι το εγκώμιο και η μομφή, το έπος και ο ίαμβος, ο Όμηρος και ο Αρχίλοχος υπήρξαν δύο πλευρές του ίδιου ποιητικού νομίσματος. Ο Αχιλλέας, σαν «αληθινή φωνή και ρητορική του ίδιου του Ομήρου» (Martin 1989, 230), προσφέρει ένα μοναδικό σημείο σύγκρισης για τον Αρχίλοχο, ο οποίος ενεργώντας ταυτόχρονα σαν αφηγητής και πρωταγωνιστής, συμφύρει τον ήρωα με τον ποιητή σε μία μορφή. Το Αρχιλόγειο διαφέρει από το Ομηρικό προσωπείο/ποιητή, που αποτελεί το σταθερό υπόβαθρο της επικής εκτέλεσης. Αντίθετα με τον Όμηρο, που προτρέπει το ακροατήριο να ταυτίσει τον ποιητή με τον ραψωδό, το Αρχιλόγειο προσωπείο αποκαλύπτει στο πρόσωπο του εκτελεστή μια διττότητα η οποία συνήθως παραμένει κρυμμένη.

Η οργή του Αρχιλόχου, στην ύστερη λογοτεχνική παράδοση, χαρακτηρίζεται από τις ενέργειες του ποιητή/προσωπείου εναντίον του Λυκάμβη και των κορών του. Ο Αρχίλοχος είναι δριμύτατος στην επίθεσή του κατά της Νεοβούλης στην «Επωδό της Κολωνίας» (196a W). Το προσωπείο συσσωρεύει ψόγους κατά της Νεοβούλης, κόρης του Λυκάμβη, και προχωράει στο να ολοκληρώσει μια ακαθόριστη σεξουαλική πράξη με μια νεαρή γυναίκα, συγγενή της Νεοβούλης. Αυτή η ζωντανή απεικόνιση μιας σεξουαλικής πράξης (και άλλων παρομοίων με αυτή) οδήγησε τους αρχαίους κριτικούς, όπως ο Κριτίας (88 B 44 D-K), να καταγγείλουν τον ποιητή σαν αχρείο. Η αντίδραση του Κριτία απέναντι στον Αρχίλοχο εμπερικλείει το δίλημμα που θέτει ο Αρχίλοχος σε πολλούς σύγχρονους κριτικούς: από τη μια μεριά, ο Αρχίλοχος είναι ένας σπουδαίος ποιητής, από την άλλη ένας παράφρων ψυχοπαθής. Είναι ο Αρχίλοχος πραγματικά «ein schwerer Psychopath», όπως ο Merkelbach υποστήριξε (ZPE 1974); Ή είναι τίποτα άλλο από μια στερεότυπη μορφή σε μια παρέλαση ανοήτων της Παλαιάς Κωμωδίας (e.g., West 1974); Η μεθοδολογία που προϋποθέτουν τέτοια ερωτήματα πάσχει από την εξάρτηση από την ιδέα ενός πρωτότυπου κειμένου ή μιας πρωτότυπης συγκείμενης παράστασης. Η παρούσα εργασία αποφεύγει αυτή τη δυσκολία αντιμετωπίζοντας τον ίαμβο του Αρχιλόχου σαν ένα είδος που εκτελέστηκε πολλαπλώς κατά την αρχαϊκή και κλασική περίοδο.

Η σύγκριση μεταξύ της ομηρικής και αρχιλόχειας εκτέλεσης ενισχύεται από την υπόθεση των αρχαίων κριτικών ότι ο Αρχίλοχος ήταν μέρος του ραψωδικού ρεπερτορίου. Η μαρτυρία ότι τα ποιήματα του Αρχιλόχου ερμηνεύονταν από ραψωδούς απαντά πρώτα στον Ηράκλειτο (42 D-K) και είναι ακόμη πιο ξεκάθαρη στον *Ιωνα* του Πλάτωνα (532 A). Σε ένα ραψωδικό μοντέλο, σύμφωνα με το επιχείρημα του Nagy για τα Ομηρικά έπη (1996, 18-20), η ποίηση όχι μόνο εκτελείται αλλά, από τον ορισμό της, εκτελείται από μία σειρά από βάρδους. Η εκτέλεση, με αυτήν την έννοια, ήταν ο πρωταρχικός τρόπος της λογοτεχνικής παραγωγής και κατανάλωσης στην Ελλάδα και ως τέτοιας υφής δημιούργησε τις απαιτήσεις του ακροατηρίου από τον ερμηνευτή και το αντίστροφο. Επομένως, όπως ο Όμηρος, έτσι και ο Αρχίλοχος είναι ένα αρχέτυπο, για να χρησιμοποιήσουμε τη διατύπωση του Nagy, που επικυρώνει το τραγούδι του εκτελεστή. Ως τέτοιο αρχέτυπο, όπως και τα Ομηρικά έπη, η αρχική στιγμή της ιαμβικής εκτέλεσης γίνεται ένας μύθος, ενώ η παράδοση και η ποίηση υπάρχουν μόνο στα σώματα των τόσο πολλών ασματοποιών και του ακροατηρίου τους.

Distinctions between gods and heroes in the Mnesiepes inscription of Paros

Prof. Gregory Nagy
Center for Hellenic Studies, Washington DC
gnagy@fas.harvard.edu

In his pathfinding book, *Archilochos Heros*, Diskin Clay has questioned the applicability of a well-known formula for distinguishing between the cult of heroes and the cult of gods in Archaic, Classical, and post-Classical Greek historical contexts. The formula is derived from the use of the words *thuein* / *theos* and *enagizein* / *hērōs* by Herodotus in distinguishing between one cult of Herakles as a god and another cult of Herakles as a hero. Herodotus observes that both of these cults are attested on the island-state of Thasos. As Clay argues, this neat dichotomy, seemingly applicable in the case of Herakles as worshipped at Thasos, is a formula that cannot be applied in the case of another figure, Theogenes, who was likewise worshipped at Thasos. The worship of Theogenes at Thasos was not bipartite as in the case of Herakles. Rather, the worship of Theogenes was expressed in wording that straddles the dichotomy of god and hero.

This paper aims to show that such a convergence of wording with reference to the cult of figures like Theogenes is appropriate to cult heroes as traditionally worshipped in hero cults throughout the Greek speaking world in the Archaic and Classical periods. Examples will be adduced from Herodotus and Pausanias in making this point. These examples, it will be shown, correspond to the wording attested in the 'Mnesiepes Inscription' with reference to the worship of Archilochos as cult hero in the island-state of Paros, the mother-city or metropolis of Thasos. It will be argued that such convergent wording is in fact typical of hero cults. Such cults are compartmentalized, in that the hero can be visualized bifocally. The cult hero is first seen as a mortal in the preliminary phase of the ritual program of worship and then as a god in the central phase, at a climactic moment marking the hero's epiphany to his worshippers.

Διακρίσεις ανάμεσα σε θεούς και ήρωες στην επιγραφή του Μνησιεπή στην Πάρο

Στο πρωτοποριακό του βιβλίο *Archilochos Heros*, ο Diskin Clay αμφισβητεί τη σκοπιμότητα ενός πολύ γνωστού λογότυπου, το οποίο κάνει διάκριση ανάμεσα στη λατρεία των ηρώων και σε εκείνη των θεών, σε διάφορες περιστάσεις στην αρχαϊκή, κλασική και μετακλασική περίοδο. Ο λογότυπος προκύπτει από τη χρήση των λέξεων *θύειν/θεός* και *εναγίζειν/ήρωας* από τον Ηρόδοτο, ο οποίος αποδίδει έτσι τη διάκριση ανάμεσα στη λατρεία του Ηρακλή ως θεού και τη λατρεία του ως ήρωα. Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο, αμφότερες οι λατρείες μαρτυρούνται στο νησί-κράτος της Θάσου. Όπως όμως ισχυρίζεται ο Clay, αυτή η βολική διαφοροποίηση, ενώ φαινομενικά ισχύει για τη λατρεία του Ηρακλή στη Θάσο, εν τούτοις δεν ισχύει στην περίπτωση μιας άλλης μορφής, του Θεογένη, ο οποίος επίσης λατρευόταν στο

νησί. Η λατρεία του Θεογένη στη Θάσο δεν ήταν διφυής, όπως εκείνη του Ηρακλή, αλλά χρησιμοποιούσε μια διατύπωση που επικάλυπτε τη διάκριση θεού και ήρωα. Η ανακοίνωση αυτή θα δείξει ότι μια τέτοια σύγκλιση στη φρασεολογία, την αναφερομένη σε μορφές όπως ο Θεογένης, είναι κατάλληλη για ήρωες οι οποίοι λατρεύονταν παραδοσιακά ανά τον ελληνόφωνο κόσμο στην αρχαϊκή και κλασική περίοδο. Θα μνημονευθούν παραδείγματα από τον Ηρόδοτο και τον Πausανία. Τα παραδείγματα αυτά, όπως θα δούμε, αντιστοιχούν προς τη φρασεολογία που μαρτυρείται στην «Επιγραφή του Μνησιεπή» και που αφορά τη λατρεία του Αρχιλόχου ως ήρωα στο νησί-κράτος της Πάρου, της μητρόπολης της Θάσου. Θα καταδείξω ότι η συγκλίνουσα αυτή φρασεολογία στην πραγματικότητα προσιδιάζει σε ηρωολατρείες. Σε τέτοιες λατρείες, ο ήρωας συλλαμβάνεται νοερά με διττό τρόπο. Αρχικά, οι λάτρεις τον βλέπουν σαν θνητό στη προκαταρκτική φάση του τελετουργικού προγράμματος της λατρείας και έπειτα σαν θεό στην κεντρική φάση, κατά την κορύφωση που σηματοδοτεί η θεοφάνεια του ήρωα μπροστά στους λάτρεις του.

Archilochos at Oxyrhynchus: Another new papyrus of Archilochos revealed by multi-spectral imaging

Dr. Dirk Obbink
Christ Church, University of Oxford
dirk.obbink@christ-church.ox.ac.uk

Due to advances in multi-spectral imaging over the past several years, we are now able to decipher and identify more texts of ancient authors in the Oxyrhynchus Papyri collection at the University of Oxford than was previously possible. One beneficiary of this welcome development has been Archilochos. Previously represented only sparsely in papyrus finds, one of the new fragments (P. Oxy. LXIX 4708) doubles the number of his previously known elegiac verses and adds a complete new poem to his name. The new imaging techniques have aided in the identification of at least three further papyri of Archilochos and one commentary on the poet's 'trimetri' (i.e. iambic verses): one contains a poem (in elegiacs!) mentioning Telesicles and Lycambes; another contains iambic poems, in three- and four-line groups, addressed to a *pais*. This presentation offers a preview of these new texts and enhanced images of their papyri. Still others lie waiting to be identified in the Oxyrhynchus collection, due to the cost and labor of applying the new technology. To this end we invite the assistance of interested institutions and the participation of scholars and students in the Oxyrhynchus Papyri Project and the application of the new fragment retrieval system (www.papyrology.ox.ac.uk).

Ο Αρχίλοχος στην Οξύρυγχο Ένας ακόμη πάπυρος του Αρχιλόχου μέσα από πολυφασματική φωτογράφιση

Χάρη στις εξελίξεις της πολυφασματικής φωτογράφισης τα τελευταία χρόνια, είμαστε σε θέση σήμερα να αποκρυπτογραφήσουμε και να ταυτίσουμε περισσότερα κείμενα αρχαίων συγγραφέων στη συλλογή των Παπύρων της Οξύρυγχο στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης από ό,τι προηγουμένως. Ένας συγγραφέας που ευεργετήθηκε από αυτήν την εξέλιξη είναι ο Αρχίλοχος. Ενώ ο ποιητής αυτός αντιπροσωπευόταν μόνο από σποραδικά αποσπάσματα έως σήμερα, ένα από τα αποσπάσματα αυτά (P. Oxy. LXIX 4708) διπλασιάζει τον αριθμό των σωζόμενων ελεγειακών στίχων του και μας δίνει επιπλέον ένα νέο δικό του ποίημα. Οι καινούριες τεχνικές φωτογράφισης έχουν συμβάλει στην ταύτιση τριών τουλάχιστον επιπρόσθετων παπύρων του Αρχιλόχου και ενός σχολιασμού πάνω στους «τρίμετρους», δηλαδή τους ιαμβικούς στίχους του ποιητή: ένας πάπυρος περιέχει ένα ποίημα (σε ελεγιακό μέτρο!) το οποίο αναφέρει τον Τελεσική και τον Λυκάμβη. Ένας άλλος περιλαμβάνει ιαμβικά ποιήματα, ανά τρίστιχα και τετράστιχα, που απευθύνει ο ποιητής σ' έναν *παίδα*. Η παρούσα ανακοίνωση κάνει μια επισκόπηση των νέων αυτών κειμένων και των εικόνων των αντίστοιχων παπύρων. Υπάρχουν ακόμη άλλοι αταύτιστοι πάπυροι στη συλλογή από την Οξύρυγχο, των οποίων όμως η μελέτη παραμένει ανολοκλήρωτη εξαιτίας του κόστους και της περίπλοκης διαδικασίας εφαρμογής της νέας τεχνολογίας. Γι' αυτόν τον λόγο ζητούμε τη βοήθεια ιδρυμάτων και τη συμμετοχή ερευνητών και

σπουδαστών στο εγχείρημα αυτό της Οξφόρδης, καθώς και στην εφαρμογή του νέου συστήματος ανάσυρσης αποσπασμάτων (www.papyrology.ox.ac.uk).

**Last tangle on Paros:
Epiphany and post-colonial heroics in a new poem by Archilochos**

Dr. Dirk Obbink
Christ Church, University of Oxford
dirk.obbink@christ-church.ox.ac.uk

Archilochos is hardly allowed an existence as an elegiac poet. No one would have guessed that he composed a long poem in elegiac couplets on a mythological theme. Now the rubbish mounds of Oxyrhynchus have yielded a papyrus with just such a poem (published by D. Obbink in *The Oxyrhynchus Papyri*, vol. 69, London 2005, no. 4708, 18-42). Previously only two fragments of Archilochos gave us poems near enough complete to appreciate them as literary structures, and only one of these was in elegiacs. The Oxyrhynchus papyrus now gives us a third. The content of the poem is the first discovered and earliest known instance of a mid-length mythological narrative in elegiacs. The poem tells the story of Telephos' battle against the Greeks when they mistakenly landed on Mysia in search of Troy. Aided by his father Heracles, Telephos wins the battle, killing many Greeks and forcing them to flee to their ships, but then loses the war when he himself is wounded by Achilles. This paper offers a restored text and translation of the new poem more complete than in the Oxyrhynchus edition, illustrated by a multi-spectral image of the papyrus. I argue further that the mythological narration existed not for its own sake, but as an *exemplum* or *ainos*. In the poem, the poet is defending himself and his comrades for having taken to flight in a battle, and pleading that sometimes this is unavoidable. The central point is the Argives' and Telephos' heroism amidst varying fortunes. The advent of Heracles in the poem helps explain why Telephos succeeded in turning back the Greeks: he had outside help. The implied or foreshadowed advent of Dionysos in the form of the vine-shoot (which entangled Telephos, thus causing him to be wounded by Achilles) heralds Parian-Greek victory and (viti)culture in foreign places, and helps explain at the symposium why sometimes those who have conquered on one occasion will not necessarily do so in the future. The new poem can thus be seen to be a genre-bending *consolatio* in epic diction and elegiac meter, framed and/or introduced by the telling of a personal experience – the elegiac metre being associated with the private and convivial – and related to a type of religious poetry or 'aretalogy': an elaborated account of the manifestation of a god or 'epiphany' (Heracles', Dionysos'?), one that withstands comparison the Dionysian *iamboi* that narrated Archilochos' poetic investiture during his encounter with the Muses.

**Τελευταίο μπλέξιμο στην Πάρο:
Θεοφάνεια και μετα-αποικιακοί ηρωϊσμοί σ' ένα νέο ποίημα του Αρχιλόχου**

Ο Αρχίλοχος μετά βίας υφίσταται ως ελεγειακός ποιητής. Κανείς δεν θα φανταζόταν ότι συνέθεσε ένα μακροσκελές ποίημα σε ελεγειακά δίστιχα πάνω σ' ένα μυθολογικό θέμα. Πρόσφατα, οι αρχαίοι σκουπιδότοποι στην Οξύρυγχο έχουν αποκαλύψει ένα πάπυρο με ακριβώς ένα τέτοιο ποίημα (δημοσιευμένο από τον D.

Obbink, *The Oxyrhynchus Papyri*, τ. 69, Λονδίνο 2005, αρ. 4708, 18-42). Μέχρι τώρα μόνο δύο αποσπάσματα του Αρχιλόχου μας έδωσαν ποιήματα αρκετά εκτενή ώστε να τα εκτιμήσουμε ως λογοτεχνήματα, ενώ μόνο ένα εξ αυτών είχε ελεγειακό μέτρο. Ο πάπυρος της Οξυρύγχου όμως, μας παρέχει τώρα ένα τρίτο ποίημα. Πρόκειται για το πρωϊότερο δείγμα που ανακαλύφθηκε ποτέ μιας ελεγειακής μυθικής αφήγησης, μεσαίου μήκους. Εξιστορεί τη μάχη του Τηλέφου εναντίον των Ελλήνων, όταν εκείνοι, αναζητώντας την Τροία, κατά λάθος έκαναν απόβαση στη Μυσία. Με τη βοήθεια του πατέρα του Ηρακλή, ο Τήλεφος κερδίζει τη μάχη έχοντας φονεύσει πολλούς Έλληνες και αναγκάζοντάς τους να καταφύγουν στα καράβια τους – αλλά χάνει τον πόλεμο όταν τραυματίζεται από τον Αχιλλέα. Στην ανακοίνωση αυτή δίδεται ένα αποκατεστημένο κείμενο και μια μετάφραση του νέου ποιήματος. Η αποκατάσταση αυτή είναι πληρέστερη από εκείνη στην έκδοση της Οξυρύγχου και συνοδεύεται με μία πολυφασματική εικόνα του παπύρου. Κατά την άποψή μου, η μυθική αυτή αφήγηση δεν είναι αυθύπαρκτη, αλλά λειτουργεί ως ένα παράδειγμα ή ως αίτιος. Στη σύνθεση αυτή ο ποιητής υπερασπίζεται τον εαυτό του και τους εταίρους του που φυγομάχησαν και διατείνεται ότι καμιά φορά αυτό είναι αναπόφευκτο. Το κεντρικό μήνυμα είναι η ηρωϊκή συμπεριφορά των Αργείων αλλά και του Τηλέφου και οι μεταβαλλόμενες τύχες τους. Ο ερχομός του Ηρακλή στο ποίημα εξηγεί γιατί ο Τήλεφος κατόρθωσε να απωθήσει τους Έλληνες: είχε εξωτερική βοήθεια. Η εμφάνιση του Διονύσου υπονοείται ή προοικονομείται. Η έλευση αυτή, με τη μορφή κληματίδας (στην οποία μπλέχτηκε ο Τήλεφος και έτσι τον τραυμάτισε ο Αχιλλέας), προμηνύει τη νίκη των Παρίων – Ελλήνων και τον πολιτισμό/αμπελουργία τους σε ξένα μέρη. Επί πλέον εξηγεί, στο πλαίσιο του συμποσίου, γιατί εκείνοι που είναι νικητές τη μια φορά δεν θα νικήσουν αναγκαστικά την άλλη. Έτσι το νέο ποίημα μπορεί να θεωρηθεί ανατρεπτική του λογοτεχνικού είδους *παραμυθία* (consolatio), με επικό λεξιλόγιο και ελεγειακό μέτρο. Η σύνθεση αυτή εισάγεται ή και πλαισιώνεται από την εξιστόρηση μιας προσωπικής εμπειρίας – εφόσον μάλιστα το ελεγειακό μέτρο συνδέεται με το προσωπικό και το συμποσιακό – και συγγενεύει μ' ένα είδος θρησκευτικής ποίησης, δηλαδή την *αρεταλογία*. Πρόκειται για ανεπτυγμένη διήγηση της εμφάνισης μιας θεότητας (θεοφάνειας) – του Ηρακλή και ίσως και του Διονύσου – διήγηση που μπορεί να συγκριθεί με τους διονυσιακούς ιάμβους που εξιστορούσαν την εξύψωση του Αρχιλόχου σε ποιητή στη διάρκεια της συνάντησής του με τις Μούσες.

Some new thoughts on the old 'new Archilochos' Fr. 196A West

Assoc. Prof. Ioannis Petropoulos
Democritean University of Thrace
arisoph@ath.forthnet.gr

On account of its sexual allusions and forthright invective some scholars (e.g. M. West) have connected Archilochos' unprecedented 'Cologne Epode' to the cult of Demeter which was prominent in Paros; the cult, whether directly or not, presumably inspired or at least encouraged such improper subjects and literary treatment as we find in the fragment. Others, citing the 3rd century BC poet Dioscorides (*AP* 7.351), have preferred to link the epode, and particularly its thematic preoccupation with 'unseasonality, disequilibrium, and incompleteness' (G. Nagy) to another local cult, that of Hera *γαμηλία* and esp. *τελεία*, guarantor of the fulfilment of womanhood. Indeed, as I intend to show, this goddess implicitly hovers over the backdrop of the poem's narrative in her cultic capacities as *παις*, *παρθένος* and even *χήρα*, guises which encompass the life-cycle of women, with its turning-points.

Even if the fictive seduction scene is not set in Hera's precinct, the poem can nonetheless be connected to the socio-religious interests of her cult. This supposition makes even better sense if we approach the composition as a humourous meditation of a *Männerheld* on aristocratic marriage ideology and customs, esp. wedding-songs. Hera, to be sure, was the most famous exemplar of a bride. According to the programmatic conceit, the real-life bride, like the goddess in the *Iliad's* *Διός ἀπάτη*, was rendered irresistibly seductive after her bath and adornment. The ideological *topos* of the seductive virgin bride and its symmetrical reversal, the comic *topos* of the (morally and physically) unattractive rejected bride underlie the poem, entitling us to read it from two entirely opposite perspectives. It is all too easy to regard the Epode merely as a picaresque *pastourelle* recounting the seduction of an innocent (if ambivalently-minded) maiden; but why not read it also as the tale of the non-seduction of a rejected woman?

Textual analysis may show the Epode to be a tissue of encomiastic and invective clichés and formal devices more readily associated with wedding-song. Neoboulê emerges in this light as the stock 'anti-bride' of the traditional *Fescennina iocatio*, which is a sub-genre of 'blame poetry'. Her unnamed sister is no less archetypal, amounting to the stock bride of encomiastic wedding songs. Epithalamian terms of praise and blame interlock, paralleling the hybridisation of dactylic and iambic rhythms and their related phraseology. The humourously heterogeneous admixture of nuptial genres recalls the mishmash of genre and register often found in ribald wedding-song of medieval and modern Greece. This similarity may even suggest that the poet conceived his poem as a whole as a *Fescennina iocatio* – in Aristotelian terms, a narrative song of nuptial *ψόγος*.

Recourse to comparanda drawn from modern Greek folk-song may also help us in investigating a number of more particular queries and issues, some of which have exercised interpreters of the 'Cologne Epode'. For example, how conventional is the situation in which a surrogate bride is offered instead of the prime candidate bride? How does a woman react in popular tradition when propositioned by a passionate

male? Is ‘Neoboulê’ really understood to be older and less enticing? And why does the seducer address his targeted girl as ‘daughter of Amphimedo’?

Alan Griffiths noted that in the ‘Cologne Epode’ ‘heroic formulae are subtly deflowered’. My own conclusion is that this ‘deflowering’ has occurred thanks to the deflowering (the subversion, really) of nuptial praise and its cross-pollination by its opposing genre, nuptial *ψόγοι*. Archilochos is not so much pitting epic *σεμνότης* against iambic picaresque as largely following the conventions of satirical wedding-songs of his day.

Νέες σκέψεις για τον παλιό «νέο Αρχίλοχο» (Απόσπ. 196A West)

Λόγω των ερωτικών νύξεων και της απροκάλυπτης λαιμοδείας που περιέχει η επιλεγόμενη «Επωδός της Κολωνίας», ορισμένοι ειδικοί (όπως ο M. West) έχουν συνδέσει το εξαιρετικά πρωτότυπο αυτό ποίημα με τη λατρεία της Δήμητρας η οποία γνώρισε ιδιαίτερη άνθιση στην αρχαϊκή Πάρο. Κατά την άποψη αυτή η εν λόγω λατρεία, είτε άμεσα είτε έμμεσα, ήταν φυσικό να εμπνεύσει ή τουλάχιστον να ενθαρρύνει τη θεματική και τη λογοτεχνική της ανάπτυξη όπως αυτές που απαντούν στο απόσπασμα. Άλλοι, οι οποίοι μνημονεύουν τον επιγραμματοποιό του 3ου αιώνα π.Χ. Διοσκορίδη (*Anth. Παλατ.* 7.351), προτιμούν να συσχετίσουν την Επωδό, ιδίως τη θεματική της εστίαση «στο άκαιρο, το ημιτελές και την ανισορροπία» (G. Nagy), με την επιχώρια λατρεία της *Ήρας γαμήλιας* και ιδιαίτερα της *τελείας*, η οποία εξασφάλιζε την εκπλήρωση της γυναικείας φύσης. Όντως, όπως προτίθεμαι να δείξω, εξυπακούεται ότι η θεά αυτή τρόπον τινά «αιωρείται» πάνω από την αφήγηση του ποιήματος με τις λατρευτικές της ιδιότητες της *παιδός, παρθένου*, ακόμη και της *χήρας* – ιδιότητες αναφερόμενες στον κύκλο (με όλα τα κρίσιμα στάδια) της ζωής των γυναικών.

Ακόμη και αν δεχθούμε ότι η φανταστική σκηνή της αποπλάνησης δεν έλαβε χώρα στο τέμενος της Ήρας, μπορούμε εν τούτοις να συνδέσουμε την Επωδό με τις κοινωνικο-θρησκευτικές προτεραιότητες της λατρείας της στην Πάρο. Η υπόθεση αυτή φαίνεται ακόμη πιο εύλογη αν προσεγγίσουμε τη σύνθεση ως τον χιουμοριστικό στοχασμό ενός Männerheld (δηλ. ενός πολεμιστή-συμποσιαστή) πάνω στην ιδεολογία του αριστοκρατικού γάμου και τα γαμήλια έθιμα, ιδίως τα συναφή τραγούδια. Αναμφίβολα η Ήρα ήταν το πιο ξακουστό παράδειγμα νύφης. Σύμφωνα με την καθιερωμένη παρομοίωση η θνητή νύφη, όπως ακριβώς και η θεά στη *Διός απάτη* της *Ιλιάδας*, γινόταν ακαταμάχητα ελκυστική μετά το παραδοσιακό λουτρό και τον στολισμό της. Ο ιδεολογικός κοινός τόπος της σαγηνευτικής παρθένου-νύφης και η συμμετρική του αντιστροφή, που συνιστούσε ο κοινός τόπος της (ηθικά και σωματικά) άσχημης, απορριπτέας νύφης συγκροτούν τη βάση του ποιήματος, γι’ αυτό και νομιμοποιούμαστε να το αναγνώσουμε από δύο διαμετρικά αντίθετες προοπτικές. Είναι παρά πολύ βολικό να θεωρήσουμε την Επωδό μια *pastourelle* στην οποία ένας τυχοδιώκτης αποπλανά, σ’ ένα βουκολικό τοπίο, μια αθώα (πλην αμφιταλαντευόμενη!) κόρη. Γιατί όμως να μην το διαβάσουμε και ως μια αφήγηση που εξιστορεί τη μη-αποπλάνηση μιας γυναίκας η οποία απορρίπτεται;

Η φιλολογική ανάλυση μπορεί να καταδείξει ότι η «Επωδός της Κολωνίας» είναι συρραφή εγκωμιαστικών και σχετλιαστικών clichés και τεχνημάτων τα οποία σχετίζονται πιο συχνά με γαμήλια άσματα. Η Νεοβούλη από την άποψη αυτή προκύπτει να είναι η τυποποιημένη «αντι-νύφη» των παραδοσιακών γαμήλιων

αστεισμών και σκωμμάτων (Fescennina iocatio), τα οποία ανήκουν στο υπό-είδος της «ποίησης του ψόγου». Η ανώνυμη αδελφή της δεν είναι λιγότερο αρχαιολογική, όντας η εξ ίσου τυποποιημένη νύφη των εγκωμιαστικών γαμήλιων τραγουδιών. Οι όροι του επιθαλαμίου εγκωμίου και ψόγου συμπλέκονται κατ' αναλογία προς την υβριδοποίηση αφ' ενός των δακτυλικών και ιαμβικών ρυθμών και αφ' ετέρου της αντίστοιχης φρασεολογίας στο απόσπασμα. Η κωμική ανομοιογένεια στην πρόσμειξη επιθαλαμίων ειδών θυμίζει το «ανακάτεμα» ειδών και υφών που παρατηρούμε στα άσεμνα ελληνικά γαμήλια τραγούδια της βυζαντινής και νεότερης περιόδου. Οι ομοιότητες αυτές μπορεί ακόμη να υποδηλώσουν ότι ο ποιητής συνέλαβε την όλη σύνθεσή του ως μια Fescennina iocatio ή (για να χρησιμοποιήσουμε αριστοτελικούς όρους) ως ένα αφηγηματικό άσμα επιθαλαμίου ψόγου.

Επιπλέον, η αναδρομή σε παράλληλα από τα νεότερα δημώδη άσματα μπορεί να υποβοηθήσει τη διερεύνηση ειδικότερων ερωτημάτων, πολλά από τα οποία έχουν απασχολήσει μελετητές του παπύρου της Κολωνίας. Για παράδειγμα, πώς αντιδρά συνήθως στη δημώδη παράδοση μια γυναίκα η οποία δέχεται τις περιπαθείς προτάσεις ενός άνδρα; Άραγε εννοείται πράγματι ότι η Νεοβούλη είναι μεγαλύτερη και λιγότερο ελκυστική; Γιατί προσφωνείται η ανώνυμη κοπέλλα ως «θυγατέρα της Αμφιμεδούς»;

Ο Alan Griffiths επεσήμανε ότι το απόσπασμα αυτό «διακορεύει με λεπτότητα τους ηρωϊκούς λογότυπους». Κατά την προσωπική μου εκτίμηση αυτή η «διακόρευση» συντελείται χάρη στην υπονομευτική γονιμοποίηση του επιθαλαμίου εγκωμίου από το αντιτιθέμενο είδος του γαμήλιου ψόγου. Ο Αρχίλοχος δεν αντιπαραθέτει τόσο την επική σοβαρότητα προς την ιαμβική ελαφρότητα όσο ακολουθεί κατά μεγάλο μέρος τις συμβάσεις των σατιρικών νυφιάτικων τραγουδιών της εποχής του.

Archilochean oracles

Prof. Jaume Portulas
University of Barcelona
jportulas@ub.edu

The purpose of this paper is to analyze the oracles (undoubtedly forged post eventum) that punctuate the imaginative Archilochean biographies, in the light of the tension between the Panhellenic ambition of the Delphic oracle and the epic traditions of Paros. The main texts of our discussion will be Test. 4. 50 ss., 73, 114, 115, 116, 141, 170 Tarditi (= 11a, 14a, 11c, 14b, 13, 14b Lasserre).

Αρχιλόχειοι χρησμοί

Ο σκοπός αυτής της εργασίας είναι να αναλύσει τους χρησμούς (αναμφισβήτητα πλαστά μεταγενέστερα κείμενα) που τονίζονται στις φανταστικές βιογραφίες του Αρχιλόχου υπό το φως της πανελληνικής φιλοδοξίας του δελφικού μαντείου και των επιχωρίων παραδόσεων της Πάρου. Τα κύρια κείμενα της συζήτησης μας θα είναι τα Test. 4. 50 ss., 73, 114, 115, 116, 141, 170 Tarditi (= 11a, 14a, 11c, 14b, 13, 14b Lasserre).

On two kinds of blame and the difference between praise and blame

Assoc. Prof. Xavier Riu Camps
University of Barcelona
xriu@fil.ub.es

Both the so-called ‘praise poetry’ and ‘blame poetry’ contain praise and blame. This paper tries to substantiate that the praise and blame of praise poetry are not the same and should not be confused to those of blame poetry. We will examine the Homeric poems, Pindar, and Archilochos. Then, with the aid of Aristotle’s systematization of the literary material in the *Poetics*, will attempt to reach a new understanding of the relationship between the two kinds of poetry in Greek terms, as a step towards the interpretation of the opposition praise / blame.

Τα δύο είδη του ψόγου και η διαφορά μεταξύ επαίνου και ψόγου

Τόσο η λεγομένη «εγκωμιαστική ποίηση» όσο και η «ποίηση του ψόγου» περιλαμβάνουν επαίνους και ψόγους. Αυτή η ανακοίνωση θα τεκμηριώσει ότι ο έπαινος και ο ψόγος της εγκωμιαστικής ποίησης δεν είναι το ίδιο και δεν πρέπει να συγχέονται με τα αντίστοιχα της «ποίησης του ψόγου». Θα εξετάσουμε τα ομηρικά ποιήματα, τον Πίνδαρο και τον Αρχίλοχο. Εν συνεχεία, με τη βοήθεια της συστηματοποίησης λογοτεχνικού υλικού στην *Ποιητική* του Αριστοτέλη, θα επιχειρήσουμε να κατανοήσουμε καλύτερα τη σχέση ανάμεσα στα δύο αυτά είδη ποίησης με ελληνικούς όρους. Αυτό θα αποτελέσει και βήμα στην ερμηνεία της αντίθεσης επαίνου / ψόγου.

‘I do not care about *iamboi*’ (Archilochos Fr. 215 West)

Dr. Andrea Rotstein
The Hebrew University of Jerusalem
arots@pluto.mscc.huji.ac.il

The term *ιάμβος* appears for the first time in extant Greek literature in a fragment of Archilochos of Paros: *καὶ μ’ οὐτ’ ἰάμβων οὔτε τερπωλέων μέλει* (215 W). This fragment seems to be compatible with almost all hypotheses about the nature of Greek *iambos*: it is not irreconcilable with the hypothesis of a ritual origin (Fluck, Brown), nor with Dover’s tentative suggestion that *ιάμβοι* could mean Archilochos’ poetry as a whole. It also suits any occasion that has been proposed for the performance of *iamboi*: public performances at festivals (West), public performances in theatres (Bartol), *komos* (Gentili) and *symposia* (Rösler, Pellizer, Vetta, Bowie). Should we conclude that Archil. 215 W in itself can merely illustrate the various hypotheses regarding the archaic *iambos*? The purpose of this paper is to suggest otherwise through a fresh interpretation of the fragment. I first consider the context in which the line was transmitted by Johannes Tzetzes (*Alleg. Hom.* II. 24.125-34). Secondly, I inquire into the meaning of *ιάμβος* in reference to the construction in which it appears (*οὐτ’ ἰάμβων οὔτε τερπωλέων*). After an examination of the meaning of *τερπωλή* in Archaic poetry (*Od.* 18.37 and the *Theognidea* 984, 1068), which I suggest is the pleasure instantiated in some forms of commensality, I conclude that *ιάμβοι* and *τερπωλαί* are semantically close. Consequently, I argue that the term *ιάμβοι* in Archil. 215 W is consistent with a general type of occasion and a general function. The occasion: that of a ritual of commensality or conviviality, either restricted to some (*symposia*) or more public (at a religious festival or a public meal). The function: that of pleasure and entertainment. Given that these occasions and functions are not distinctive enough for shaping the genre of *iamboi* or giving them their name, I suggest the possibility that already in Archilochos’ times the term *ιάμβος* may have also involved rhythmical connotations.

«Δεν με νοιάζουν οι ἰάμβοι» (Απόσπ. 215 West)

Ο όρος *ιάμβος* παρουσιάζεται για πρώτη φορά στην σωζόμενη ελληνική λογοτεχνία σ’ ένα απόσπασμα του Αρχιλόχου από την Πάρο: *καὶ μ’ οὐτ’ ἰάμβων οὔτε τερπωλέων μέλει* (215 W). Το απόσπασμα αυτό φαίνεται να ανταποκρίνεται σχεδόν σε όλες τις υποθέσεις σχετικά με τη φύση του ελληνικού ἰάμβου: συνάδει είτε με την τελετουργική καταγωγή (Fluck, Brown), είτε με την εικασία του Dover ότι ο ἰάμβος θα μπορούσε να είναι η ποίηση του Αρχιλόχου στο σύνολό της. Επίσης ταιριάζει σε κάθε περίπτωση που έχει προταθεί για την απαγγελία του ἰάμβου: δημόσιες εκτελέσεις σε γιορτές (West), δημόσιες παραστάσεις σε θέατρα (Bartol), κωμός (Gentili) και συμπόσια (Rosler, Pellizer, Vetta, Bowie). Θα έπρεπε άραγε να συμπεράνουμε ότι το Απόσπασμα 215 W από μόνο του επιβεβαιώνει τις διάφορες υποθέσεις σχετικά με τον αρχαϊκό ἰάμβο; Σκοπός αυτής της εργασίας είναι να προτείνει κάτι διαφορετικό μέσα από μια φρέσκια ερμηνεία του αποσπάσματος.

Αρχικά εξετάζω τα συμφραζόμενα με τα οποία ο στίχος μεταδόθηκε από τον Ιωάννη Τζέτζη (*Alleg. Hom. II. 24.215-34*). Δεύτερον, διερευνώ τη σημασία του *ιάμβου* σε σχέση με τη δομή στην οποία παρουσιάζεται (*ούτ' *ιάμβων* ούτε *τερπωλέων**). Μετά από μια εξέταση της σημασίας της λέξης *τερπωλή* στην αρχαϊκή ποίηση (*Οδ. 18.37* και *Θεογονία 984, 1068*) συμπεραίνω ότι *ιάμβοι* και *τερπωλαί* είναι πολύ κοντά εννοιολογικά. Ακολουθώ παρουσιάζω το επιχείρημα ότι ο όρος *ιάμβος* στο Απόσπασμα 215 W είναι συνεπής με ένα γενικό τύπο περίστασης και μια γενική λειτουργία. Η περίσταση είναι αυτή της συμποσιακής τελετουργίας, είτε περιορισμένη (συμπόσια) ή πιο δημόσια (θρησκευτική εορτή ή δημόσιο γεύμα). Η λειτουργικότητα είναι αυτή της ευχαρίστησης και διασκέδασης. Με δεδομένο ότι αυτές οι περιστάσεις και λειτουργίες δεν είναι αρκετά διακριτές ώστε να σχηματίσουν το είδος του *ιάμβου* ή να του προσδώσουν το όνομα, προτείνω ότι είναι πιθανόν ήδη στην εποχή του Αρχίλοχου να εμπεριείχε ο όρος *ιάμβος* ρυθμική συνυποδήλωση.

Πολεμώντας στη Θάσο

Καθ. Κυριάκος Τσαντσάνογλου
Θεσσαλονίκη
tsantsan@the.forthnet.gr

Νεότερη ανάγνωση της επιγραφής IG XII (5) 445, κυρίως των τμημάτων της που περιλαμβάνουν τα αποσπάσματα 93a και 94 West του Αρχιλόχου, με κάποιες διαφορετικές συμπληρώσεις, καθώς και ο συσχετισμός με άλλα γνωστά αποσπάσματα του ποιητή, φωτίζουν καλύτερα την ιστορία του παριανού αποικισμού. Τα κυριότερα ίσως συμπεράσματα αφορούν την παράλληλη απόπειρα αποικισμού των ίδιων χωρών από τους Ναξίους, τη μεταφορά στη Θάσο και στην απέναντι στεριά της διαμάχης των δύο νησιών, την ανάμειξη των εντοπίων θρακικών φύλων στη σύγκρουση, τον αφανισμό των Ναξίων αποίκων και την τελική ακύρωση της αποικιστικής τους επιχείρησης στον βόρειο χώρο. Όσον αφορά ειδικά τον Αρχίλοχο, γίνεται ακόμη πιο φανερή η κριτική έως αντιπολιτευτική στάση του απέναντι στη στρατιωτική ηγεσία των Παρίων αλλά και, αντίστροφα, η υποτιμητική αντιμετώπιση του ποιητή από τους αξιωματούχους αυτούς, το αίσθημα βαθιάς συμπόνιας απέναντι στους ταλαιπωρημένους συμπατριώτες του, ιδίως τους φτωχούς αγρότες που ήταν αναγκασμένοι να εγκαταλείψουν τα σπαρτά τους στη διάθεση των εχθρών. Τονίζεται έτσι ο κοινωνικός, ενίοτε ανατρεπτικός, και όχι απλώς αντικονφορμιστικός χαρακτήρας της ποίησης του Αρχιλόχου. Ο ίδιος, μολονότι η άποψη είναι ευρύτατα διαδεδομένη, δεν φαίνεται να υπήρξε ποτέ μισθοφόρος.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

PART II
ARCHAEOLOGY AND HISTORY

Architecture and philosophy at Ephesos in the time of Archilochos

Dr. Anton Bammer

Osterreichisches Archäologisches Institut, Wien

anton_bammer@hotmail.com

In the 7th century BC, the time of Archilochos existed a small peripteros with 4 x 8 columns in the Artemision of Ephesos. It was a rectangular building and follows therefore some basic mathematical principles. The peripteros is surrounded by free standing columns and is therefore a closed system, where nothing from the outside can be added and nothing from the inside can be lost. Together with this architecture, an abundance of small offerings have been found. These small objects are offerings to the divinities in the Artemision and show some cosmological aspects. One object for example is a bead in the form of a tetraeder made of the so called 'glazed ware'. Others are triangles made of amber. The triangle plays important role since prehistoric time and the number three is inherent to Greek architecture. The lecture will analyse the important role of the triangle and the number three for early Greek architecture in the Artemision.

Αρχιτεκτονική και φιλοσοφία στην Έφεσο την εποχή του Αρχιλόχου

Τον 7ο αιώνα π.Χ., την εποχή του Αρχιλόχου, στο Αρτεμίσιο της Εφέσου υπήρχε ένας μικρός περίπτερος ναός με 4 x 8 κίονες. Ήταν ένα ορθογώνιο κτίριο και επομένως ακολουθούσε κάποιους βασικούς μαθηματικούς κανόνες. Ο περίπτερος ναός περιβαλόταν από κιονοστοιχία σε ένα κλειστό σύστημα, όπου τίποτα από έξω δεν μπορεί να προστεθεί και τίποτα από μέσα δεν μπορεί να χαθεί. Μαζί με τα αρχιτεκτονικά, άφθονα αφιερώματα έχουν επίσης βρεθεί. Αυτά τα μικρά αντικείμενα είναι αφιερώματα στις θεότητες του Αρτεμισίου και δείχνουν κάποιες κοσμολογικές απόψεις. Ένα αντικείμενο για παράδειγμα είναι μια στιλβωτή χάνδρα σε σχήμα τετράεδρου. Άλλα σε σχήμα τριγώνου είναι φτιαγμένα από κεχρμπάρι. Το τρίγωνο παίζει σημαντικό ρόλο από την προϊστορική εποχή και ο αριθμός τρία είναι έμφυτος στην ελληνική αρχιτεκτονική. Η ομιλία θα αναλύσει το σημαντικό ρόλο του τριγώνου και του αριθμού τρία για την πρόιμη ελληνική αρχιτεκτονική στο Αρτεμίσιο.

Thasos à l'époque d'Archiloque Les données récentes de l'archéologie

Francine Blondé
Maison de l'Orient Jean-Pouiloux, Lyon
francine.blonde@univ-lille3.fr

Assist. Prof. Markus Kohl
Université Charles-de-Gaulle, Lille
kohl@univ-lille3.fr

Prof. Arthur Muller
Université Charles-de-Gaulle, Lille
arthur.muller@univ-lille3.fr

Prof. Dominique Mulliez
École Française d'Athènes
dominique.mulliez@efa.gr

Au cours des deux dernières décennies, l'enquête archéologique au cœur de la cité de Thasos a pris plusieurs formes: des sondages ponctuels dans des secteurs anciennement dégagés, la révision d'opérations anciennes, des études paléoenvironnementales. L'ensemble de ces travaux nous a mis en possession de données sur les siècles de formation de la colonie pariène qui modifient sensiblement le tableau que l'on croyait acquis naguère. La communication présentera les principaux de ces résultats.

On évoquera d'abord l'aspect du paysage et l'occupation indigène à l'arrivée des Pariens, avec les activités métallurgiques qui sont sans doute à l'origine de leur intérêt pour Thasos. On décrira ensuite ce que l'on peut savoir de la périphérie de la première agglomération grecque, avec son 'agora' primitive et sa nécropole proche, dont le *mnèma* de Glaukos, compagnon d'Archiloque, pourrait constituer le vestige le plus vénérable. À partir de là on retracera les premières évolutions, marquées d'abord, peut-être dès la première moitié du VIe s., par la construction d'un premier rempart avec une porte, puis par l'installation, autour de 500, d'une nouvelle enceinte bien plus grande, qui a entraîné plus tard le déplacement de l'agora vers le site qu'on lui connaît actuellement.

Η Θάσος στην εποχή του Αρχιλόχου Οι πρόσφατες αρχαιολογικές έρευνες

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες η αρχαιολογική έρευνα στην καρδιά της πόλης της Θάσου έχει πάρει πολλές μορφές: τομές μικρού μεγέθους σε ήδη ανεσκαμμένα τμήματα, αναθεώρηση παλαιότερων εγχειρημάτων, παλαιοπεριβαλλοντολογικές μελέτες. Οι έρευνες αυτές μας έχουν προσφέρει δεδομένα σχετικά με την, επί αιώνες, διαμόρφωση της αποικίας των Παρίων, μεταβάλλοντας σε αξιοσημείωτο

βαθμό την εικόνα που είχαμε έως πρόσφατα. Η παρούσα ανακοίνωση θα παρουσιάσει τα κυριότερα αποτελέσματα των ερευνών.

Θα περιγράψουμε κατ' αρχάς τα γνωρίσματα του τοπίου και τους οικισμούς των εντοπίων την εποχή της άφιξης των Παρίων, καθώς και τις μεταλλουργικές δραστηριότητες οι οποίες πιθανότατα ήταν και ο λόγος του ενδιαφέροντός τους για τη Θάσο. Εν συνεχεία, θα περιγράψουμε ό,τι είναι δυνατό να γνωρίζουμε για τις παρυφές της συγκέντρωσης του πρώτου ελληνικού πληθυσμού στην πρώιμη αγορά και την παρακείμενη νεκρόπολη, στην οποία το *μνήμα* του Γλαύκου, του *εταίρου* του Αρχιλόχου, θα αποτελούσε το πιο σεβάσμιο σημείο. Ακολούθως θα ανιχνεύσουμε τις πρώτες δομές εξέλιξης οι οποίες σηματοδοτούνται αρχικά, ίσως από το πρώτο μισό του 6ου αιώνα π.Χ., με την κατασκευή του πρώτου οχυρωματικού τείχους με πύλη και στη συνέχεια από την εγκατάσταση, περί το 500 π.Χ., ενός πολύ μεγαλύτερου περιφράγματος το οποίο αργότερα συνετέλεσε στη μετατόπιση της αγοράς προς τη σημερινή της θέση.

Cult and Image: The iconography of Archilochos of Paros

Prof. Diskin Clay
Duke University, North Carolina
dclay@acpub.duke.edu

This presentation will concentrate on two early images that might reveal an awareness of the cult of Archilochos on Paros. The first is the so-called Totenmahl relief excavated by A. K. Orlandos during his work on restoring the cathedral of Hekatontapyliane to its paleo-Christian state. It was published by N. M. Kontoleon in the Festschrift for Orlandos in 1955 (*Xaristirion eis Anastasion K. Orlandon*, Athens 1.348-418) three years after his publication of the Mnesiepes inscription (*ArchEph* 1955, 32-95). Kontoleon identified the reclining *heros* of the relief as Archilochos by appealing to what he took to be an inverted lyre on the upper right register of the relief. I shall argue that what Kontoleon and all others have taken to be a sword on this same upper register is in fact a spear and that the three thongs suspended from it constitute a reference to the well known lines of ‘fragment 2’. Kontoleon dated this relief to ca. 520.

The other early reflection of Archilochos as the object of hero cult is the white ground pyxis in the Boston Museum of Fine Arts. Before Kontoleon’s publication of the Mnesiepes inscription with its narrative of Archilochos’ encounter with the Muses, the vase had been attributed to the Hesiod Painter. Thanks to Kontoleon’s brilliant association of the vase with the Mnesiepes inscription (E₂ II), we now recognize the vase as the work of the Archilochos Painter. I argue that the vase should be read from left to right in two panels: before and after Archilochos’ Dichterweihe. The first shows Archilochos, his cow, and a single Muse; the second shows Archilochos seated on a camp stool with his newly acquired lyre. He is not a Muse but he is flanked by Muses, one of whom holds out a phiale to him in recognition of his divine status. Beazley dated the vase to ca. 460-450 BC.

The presentation is drawn from some of the material in *Archilochos Heros: The Cult of Poets in the Greek States* (Hellenic Studies 8, Harvard University Press, 2004) and it will be illustrated by slides.

Λατρεία και εικόνα: Εικονογραφία του Αρχιλόχου της Πάρου

Αυτή η εισήγηση θα εστιάσει σε δύο πρώιμες εικόνες οι οποίες ενδεχομένως υποδηλώνουν τη λατρεία του Αρχιλόχου στην Πάρο. Η πρώτη είναι το λεγόμενο Totenmahl ανάγλυφο το οποίο ανακάλυψε ο Α. Κ. Ορλάνδος κατά τις εργασίες αποκατάστασης στην Εκατονταφυλιανή. Δημοσιεύτηκε από τον Ν. Μ. Κοντολέοντα το 1955 στο *Χαριστήριο εις Αναστάσιον Κ. Ορλάνδον* (Αθήνα, 1.348-418), τρία χρόνια μετά τη δημοσίευση της επιγραφής του Μνησιεπή (*Αρχαιολογική Εφημερίς* 1955, 32-55). Ο Κοντολέων ταύτισε τον ανακλινόμενο ήρωα του αναγλύφου με τον Αρχίλοχο, με βάση μια αντεστραμμένη, όπως νόμιζε, λύρα στην άνω δεξιά ζώνη του αναγλύφου. Θα υποστηρίξω ότι το υποτιθέμενο ξίφος που ο Κοντολέων και

όλοι οι άλλοι διέκριναν στην ίδια ζώνη είναι στην πραγματικότητα δόρυ και τα τρία λωρία που κρέμονται από αυτό αποτελούν νύξη στους φημισμένους στίχους του Αποσπάσματος 2 W. Ο Κοντολέων χρονολόγησε το ανάγλυφο περί το 520 π.Χ.

Μια άλλη πρόιμη αναφορά στον Αρχίλοχο ως αντικείμενο λατρείας, είναι μια λευκή πυξίδα στο Μουσείο Fine Arts της Βοστώνης. Πριν από τη δημοσίευση της επιγραφής του Μνησιεπή από τον Κοντολέοντα, η οποία αφηγείται τη συνάντηση του Αρχιλόχου με τις Μούσες, το αγγείο αυτό αποδιδόταν στον Ζωγράφο του Ησιόδου. Χάρη στον ευφυέστατο συσχετισμό του αγγείου με την επιγραφή του Μνησιεπή (E₂ II), αναγνωρίζουμε σήμερα το αγγείο ως έργο του Ζωγράφου του Αρχιλόχου. Υποστηρίζω ότι το αγγείο πρέπει να το διαβάσουμε από τα αριστερά προς τα δεξιά σε δύο σειρές: πριν και μετά τη μύηση του Αρχιλόχου. Η πρώτη παράσταση δείχνει τον Αρχίλοχο, την αγελάδα του και μια Μούσα. Η δεύτερη παράσταση δείχνει τον Αρχίλοχο καθισμένο πάνω σε ένα σκαμνί με την λύρα που μόλις απέκτησε. Ο ίδιος δεν είναι Μούσα αλλά περιστοιχίζεται από Μούσες, μία από τις οποίες του προσφέρει μια φιάλη σε αναγνώριση της θεϊκής του υπόστασης. Ο Beazley χρονολόγησε το αγγείο περί το 460-450 π.Χ.

Η παρούσα εργασία βασίζεται εν μέρει σε υλικό του βιβλίου μου *Archilochos Heros: The Cult of Poets in the Greek States* (Hellenic Studies 8, Harvard University Press, 2004) και θα συνοδεύεται από slides.

Portraits of Archilochos

Dr. Antonio Corso

Numismatica e Antichità Classiche, Quaderni Ticinesi
antoniocorso@hotmail.com

An early Hellenistic epigram reveals the existence of at least one portrait of Archilochos: Leonidas (?), *Anthologia Graeca* 7. 664: ‘Stand and look on Archilochos, the iambic poet/ of old times, whose vast renown/ reached to the night and to the dawn./ Verily did the Muses and Delian Apollo love him;/ so full of melody was he, / so skilled to compose poems and to sing it to the lyre’(translation Loeb with an amendment). Moreover, it is at least likely that the Archilocheia both of Paros and of Thasos were endowed with portraits of this worshipped poet. A seated poet, represented holding a kithara and a scroll, on a silver coin struck on Paros around 75 BC, is thought to represent Archilochos. However, this coin is now considered suspect. One man on an Attic white-ground pyxis by the Hesiod Painter (c. 450 BC) at Boston, Museum of Fine Arts, Inv. no. 98. 887, represented standing next to a cow, in the presence of six Muses, was tentatively identified by Beazley as Hesiod with Muses on Mt. Helicon. However, an inscription has been found on Paros, recounting a vision of Archilochos, in which six Muses appeared to him one evening with a cow and gave him a lyre. As six Muses and a cow, instead of Hesiod’s sheep, are represented on the pyxis, the interpretation of the youth as Archilochos instead of Hesiod, suggested by Kontoleon, should be right. On a silver cup from Boscoreale at Paris, Louvre, Inv. Bj 1923, probably of Claudian period, Archilochos’ figure, identified with an inscription, is shown holding a lyre. The general style of this figure is recognized on four marble copies of a portrait of a poet holding a lyre: a. Paris, Louvre, Ma 588 (the most complete and the best copy); b. Vienna, Kunsthistorisches Museum, from Ephesus (head only); c. Rome, Conservatori Museum (headless); and d. Corinth, Museum (headless). The style of the head, conventional in the rendering of hair and beard, and of the drapery, which recalls that of the frieze of the Parthenon, points to a date around 440 BC for the Greek original statue and to an attribution to the Attic school of sculpture. Comparison with the general style of the Boscoreale figure bearing the inscribed name of Archilochos suggests that the type Louvre 588 represents Archilochos. Not by chance, this Attic portrait is contemporary with the reception of Archilochos’ poetry in Attic culture. Its original could well have been set up in the Archilocheum of Paros, which was at the time included into the Delian League, hegemonized by Athens. Moreover, the early Hellenistic epigram quoted above and associating Archilochos to a lyre, may refer to the original statue of this type.

Πορträίτα του Αρχιλόχου

Ένα πρώιμο ελληνιστικό επίγραμμα αποκαλύπτει την ύπαρξη τουλάχιστον ενός πορτραίτου του Αρχιλόχου: Leonidas (?) *Anthologia Graeca* 7. 664: «Στάσου και κοίταξε τον Αρχίλοχο, τον ιαμβικό ποιητή/ των παλαιών καιρών, του οποίου η πελώρια φήμη/ έφτασε στη νύχτα και στην αυγή./ Αλήθεια οι Μούσες και ο Δήλιος

Απόλλωνας τον αγάπησαν/ τόσο γεμάτος μελωδία ήταν/ τόσο επιδέξιος να συνθέτει ποιήματα και να τα τραγουδάει με τη λύρα» (μετάφραση Loeb με διορθώσεις). Επιπλέον, είναι τουλάχιστον πιθανόν ότι τα Αρχιλόχεια και της Πάρου και της Θάσου διέθεταν πορträίτα αυτού του ποιητή. Ένας καθιστός ποιητής, που απεικονίζεται με μια κιθάρα και περγαμνή, σε ασημένιο νόμισμα που κόπηκε στην Πάρο γύρω στο 75 π.Χ., θεωρείται ότι απεικονίζει τον Αρχίλοχο αν και σήμερα αυτή η ταύτιση είναι αμφίβολη. Ένας άνδρας σε μια Αττική πυξίδα του ζωγράφου Ησιόδου (c. 450 π.Χ.) στη Βοστώνη, Μουσείο Καλών Τεχνών, Inv. no. 98. 887, που απεικονίζεται να στέκεται δίπλα σε μια αγελάδα, με την παρουσία έξι Μουσών, είχε ταυτιστεί από τον Beazley με τον Ησιόδο και τις Μούσες στον Ελικώνα. Όμως, μία επιγραφή έχει βρεθεί στην Πάρο, που αφηγείται ένα όραμα του Αρχιλόχου, σύμφωνα με το οποίο οι έξι Μούσες εμφανίστηκαν σε αυτόν ένα βράδυ ενώ μετέφερε μία αγελάδα και του έδωσαν τη λύρα. Καθώς οι έξι Μούσες και μία αγελάδα, αντί για το πρόβατο του Ησιόδου, απεικονίζονται στην πυξίδα, η ταύτιση του νέου με τον Αρχίλοχο αντί για τον Ησιόδο, όπως προτάθηκε από τον Κοντολέοντα, πρέπει να είναι σωστή. Σε ένα ασημένιο κύπελλο από το Boscoreale στο Παρίσι, Λούβρο, Inv. Bj. 1923, πιθανόν της εποχής του Κλαύδιου, ο Αρχίλοχος, που αναγνωρίζεται από επιγραφή, απεικονίζεται να κρατάει λύρα. Η τεχνοτροπία αυτής της μορφής αναγνωρίζεται σε τέσσερα μαρμάρινα αντίγραφα πορträίτου ενός ποιητή που κρατάει λύρα: α. Παρίσι, Λούβρο, Ma 588 (το πιο ολοκληρωμένο και καλύτερο αντίγραφο), β. Βιέννη, Μουσείο Kunsthistorisches, από την Έφεσο (κεφάλι μόνο), γ. Ρώμη, Μουσείο Conservatori (ακέφαλο) και δ. Κόρινθος, Μουσείο (ακέφαλο). Η τεχνοτροπία του κεφαλιού, συμβατική στην απόδοση των μαλλιών και της γενειάδας, και του υφάσματος, η οποία θυμίζει αυτή της ζωφόρου του Παρθενώνα, υποδηλώνει χρονολογία περί το 440 π.Χ. για το ελληνικό πρωτότυπο άγαλμα και την απόδοσή του στην Αττική σχολή γλυπτικής. Η σύγκριση με τη γενική τεχνοτροπία του Boscoreale που φέρει την επιγραφή Αρχίλοχος δείχνει ότι ο τύπος 588 στο Λούβρο απεικονίζει τον Αρχίλοχο. Όχι τυχαία, αυτό το Αττικό πορträίτο είναι σύγχρονο με την αποδοχή της ποίησης του Αρχιλόχου στην Αττική κουλτούρα. Το πρωτότυπο θα μπορούσε κάλλιστα να είχε στηθεί στο Αρχιλόγειο της Πάρου, η οποία εκείνη την εποχή περιλαμβανόταν στη Δηλιακή συμμαχία, υπό την κηδεμονία της Αθήνας. Επιπλέον, το πρώιμο ελληνιστικό επίγραμμα που αναφέρεται παραπάνω και συνδέει τον Αρχίλοχο με τη λύρα, μπορεί να αναφέρεται στο πρωτότυπο άγαλμα αυτού του τύπου.

Thasos à l'époque d'Archiloque L'apport de la céramique

Dr. Anne Coulié
Musée du Louvre
anne.coulie@louvre.fr

Une des questions les plus fondamentales de l'archéologie thasienne, une des plus débattues aussi, porte sur les origines de la colonie. Il y vingt-cinq ans déjà, A. J. Graham [*BSA* 73 (1978)] contestait la datation traditionnelle, vers 680 avt J.-C., proposée pour la fondation de Thasos [J. Pouilloux, *Mélanges Delvoye* (1982)] qu'il suggérait de descendre au milieu du siècle, à l'époque où l'on situe justement l'arrivée d'Archiloque à Thasos. La reprise du dossier des céramiques orientalisantes thasiennes apporte des informations chronologiques sur l'implantation des colons grecs. On est désormais en mesure de préciser la date de naissance de l'atelier local. Dans l'état actuel des connaissances, la production la plus ancienne de l'atelier est un plat creux à décor subgéométrique. Son caractère local tient à sa technique (une argile plus tendre que celle des lots importés), à son profil tendu, inconnu dans les Cyclades et à son décor. D'emblée l'originalité du style colonial, pourtant très imprégné des traditions de la métropole, s'affirme à travers la place accordée au décor figuré et, en particulier, aux figures humaines: entre des piles de zigzags, les motifs du cheval et de la protomé féminine, si représentatifs du style 'mélien', ont été transférés sur une forme qui n'accueille guère qu'un décor floral dans les Cyclades. L'atelier orientalisant a donc eu une 'phase' subgéométrique, ce qui ne signifie pas, comme l'indique la longévité du subgéométrique, que ce plat creux est forcément très ancien. L'étude des mains de peintres et de potiers invite à l'attribuer à un artisan très prolifique qui a tourné et décoré un des fleurons de l'atelier orientalisant thasien: le plat au cavalier, trouvé sur l'acropole de Thasos. Sa carrière se laisse suivre jusqu'au début du VIème siècle avt J.-C.: il a d'ailleurs contribué à la formation du premier peintre de l'atelier local à figures noires. Si l'on accepte l'attribution, la chronologie du peintre trouve un point d'ancrage en aval et il est difficile de trop remonter les débuts de son activité que l'on est tenté de dater haut dans la seconde moitié du VIIème siècle.

Le site de Thasos a le privilège d'avoir mis au jour les plus anciens plats creux orientalisants qui aient été publiés en Grèce [F. Salviat, *Plats creux insulaires à décor orientalisant à Thasos*, in CNRS (éd.), *Les Cyclades. Matériaux pour une étude de géographie historique*, Paris (1983), 201-216]. Ces lots d'allure ancienne diffèrent des productions sûrement thasiennes qui s'échelonnent du troisième quart du VIIème au début du VIème siècle. Leur datation dépend de la chronologie de la céramique cycladique. Celle établie par Ph. Zappeiropoulou invite à dater, d'après des parallèles 'méliens', certaines offrandes de l'Artémision de Thasos du second quart du VIIème siècle.

La céramique orientalisante trouvée à Thasos tend à prouver que la cité s'est dotée de ses premiers ateliers de potiers vers 640 avt J.-C., peu après l'arrivée d'Archiloque sur l'île; quant aux importations cycladiques, elles corroborent plutôt la date de fondation traditionnelle en montrant que le sanctuaire de l'Artémision fonctionnait dès le second quart du VIIème siècle.

Η Θάσος στην εποχή του Αρχιλόχου Η συμβολή της κεραμικής

Ένα από τα βασικότερα ζητήματα της αρχαιολογίας της Θάσου, ζήτημα πολυσυζητημένο, αφορά την προέλευση της αποικίας. Πριν από εικοσιπέντε χρόνια ο A. J. Graham [*BSA* 73 (1978)] αμφισβήτησε την παραδοσιακή χρονολογία γύρω στο 680 π.Χ. που είχε προταθεί για την ίδρυση της Θάσου [J. Pouilloux, *Mélanges Delvoye* (1982)]. Ο Graham αντιπρότεινε να κατέβει η χρονολόγηση αυτή στα μέσα του αιώνα, δηλαδή ακριβώς στην εποχή που πήγε ο Αρχίλοχος στη Θάσο. Η επανεξέταση του αρχείου της ανατολίζουσας κεραμικής της Θάσου συμβάλλει στις πληροφορίες μας για τη χρονολογία της εγκατάστασης των ελλήνων αποίκων. Στο εξής είμαστε σε θέση να προσδιορίσουμε επακριβώς τη χρονολογία της γέννησης του εντόπιου εργαστηρίου. Στην πραγματικότητα προκύπτει ότι το αρχαιότερο προϊόν του εργαστηρίου αυτού είναι ένα πινάκιο με υπογεωμετρικό διάκοσμο. Ο επιχώριός του χαρακτήρας συνδέεται αφ' ενός με την τεχνική του (πρόκειται για άργιλο πιο μαλακή από εκείνη των εισαγόμενων ειδών) και αφ' ετέρου με τη σφικτή του κατατομή, η οποία δεν απαντά στις Κυκλάδες, καθώς και με τον διάκοσμό του. Επιβεβαιώνεται ευχερώς η πρωτοτυπία του αποικιακού στυλ, διαποτισμένου εν τούτοις με μητροπολιτικές παραδόσεις. Η πρωτοτυπία φαίνεται μέσα από τη θέση που κατέχουν ο γραπτός διάκοσμος και ιδίως οι ανθρωπινες μορφές: ανάμεσα στην ελιγμογραμμία, τα μοτίβα των αλόγων και της γυναικείας προτομής, που αντιπροσωπεύουν τόσο έντονα τη «μηλιακή» τεχνοτροπία, έχουν μεταφερθεί σε ένα σχήμα το οποίο στις Κυκλάδες δεν επιδεχόταν παρά μόνο τον διάκοσμο λουλουδιών. Το ανατολίζον εργαστήριο είχε επομένως μια υπογεωμετρική «φάση», κάτι όμως που δεν δείχνει ότι αυτό το κοίλο πινάκιο είναι αναγκαστικά πολύ αρχαίο. Η μελέτη του ύφους των ζωγράφων και των κεραμιστών επηρέασε να το αποδώσουμε σ' ένα εξαιρετικά παραγωγικό τεχνίτη, ο οποίος συνεργάστηκε και διακόσμησε ένα από τα ανθεμωτά κοσμήματα του ανατολίζοντος θασιώτικου εργαστηρίου: το πινάκιο του ιπότη, που βρέθηκε στην ακρόπολη της Θάσου. Τη σταδιοδρομία του τεχνίτη αυτού μπορούμε να παρακολουθήσουμε έως τις αρχές του 6ου αιώνα π.Χ.: εξ άλλου συνέβαλε στην εκπαίδευση του πρώτου ζωγράφου του εντόπιου εργαστηρίου μελανόμορφων αγγείων. Αν δεχθούμε αυτήν την απόδοση, η χρονολόγηση του ζωγράφου μετατίθεται προς τα κάτω και είναι δύσκολο να «ανεβάσουμε» τις απαρχές της δραστηριότητάς του, που μπορούμε μάλιστα να τοποθετήσουμε στο δεύτερο μισό του 7ου αιώνα.

Η Θάσος έχει το προνόμιο να μας έχει αναδείξει τα αρχαιότερα πινάκια ανατολίζουσας τεχνοτροπίας που έχουν δημοσιευθεί στην Ελλάδα [F. Salviat, *Plats creux insulaires à décor orientalisant à Thasos*, στο CNRS (επιμ.), *Les Cyclades. Matériaux pour une étude de géographie historique*, Paris (1983), 201-216]. Αυτά τα αντικείμενα, τα οποία έχουν μια αρχαία ελκυστικότητα, διαφέρουν από τα αναμφισβήτητα θασιακά αγγεία τα οποία χρονολογούνται από το τρίτο τέταρτο του 7ου ως τις αρχές του 6ου αιώνα. Η χρονολόγησή τους εξαρτάται από τη χρονολογία της κυκλαδικής κεραμικής, που προσδιόρισε η Φ. Ζαφειροπούλου, και επιτρέπει, με βάση κάποια «μηλιακά» παράλληλα, να χρονολογήσουμε ορισμένες προσφορές στο Αρτεμίσιο της Θάσου στο δεύτερο τέταρτο του 7ου αιώνα.

Η ανατολίζουσα κεραμική που έχει βρεθεί στη Θάσο τείνει να δείχνει ότι η πόλη έβριθε από τα πρώτα εργαστήρια αγγειοπλαστών στο 640 π.Χ. περίπου, λίγο μετά από την άφιξη του Αρχιλόχου στο νησί. Όσο για τις κυκλαδικές εισαγωγές, αυτές επαληθεύουν την παραδοσιακή χρονολογία της ίδρυσης της αποικίας εφόσον

δείχνουν ότι ο ναός του Αρτεμισίου λειτουργούσε από το δεύτερο τέταρτο του 7ου αιώνα π.Χ.

Ζωγραφική και ποίηση στην εποχή του Αρχιλόχου

Δρ. Φωτεινή Ζαφειροπούλου
Επίτιμη Έφορος Αρχαιοτήτων, Αθήνα

Τα ευρήματα των τελευταίων χρόνων στην Πάρο έδειξαν ότι από πολύ νωρίς η ιδιαίτερη πατρίδα του μεγάλου λυρικού ποιητή της αρχαιότητας ήταν ένα σπουδαίο καλλιτεχνικό κέντρο όπου ανθούσαν κάθε είδους τέχνες εκτός από τα γράμματα, κυριότερος εκπρόσωπος των οποίων ήταν ο Αρχίλοχος.

Από τα πολυπληθή νέα ευρήματα που ήλθαν στο φως επιλέχθηκε να παρουσιαστούν εδώ τρία σημαντικότερα αγγεία, ένα της εποχής του ποιητή και δύο παλαιότερα που όμως αλλάζουν όσα γνωρίζαμε έως τώρα γενικά για την αρχή της ελληνικής ζωγραφικής και τη σχέση της με την σύγχρονή της ποίηση, και αποτελούν σταθμό για τις μελλοντικές έρευνες γύρω από αυτό το τόσο σημαντικό θέμα: η ποίηση αντιγράφει τη ζωγραφική ή το αντίθετο; Ή ποιητές, ζωγράφοι, καλλιτέχνες εμπνέονται από τον περίγυρό τους και από τα γεγονότα που ζουν οι ίδιοι ή έζησαν οι κοντινοί τους πρόγονοι, τα οποία επιπλέον τους μεταδίδονται όχι μόνο με γραπτά κείμενα αλλά κυρίως με την προφορική παράδοση.

Telephos in Archilochos' poetry and in architectural sculpture

Dr. Dora Katsonopoulou
The Paros and Cyclades Institute of Archaeology
eliki@otenet.gr

In one of his recently identified poems, Archilochos tells the story of the Arcadian hero Telephos, son of Herakles and the Arcadian princess Auge, when as king of Mysia put to flight the Greek army ravaging his country taken by mistake as the land of Troy. Telephos defeated the Greek army but was wounded by Achilles at the instigation of Dionysos. His story was represented in architectural monuments of both Tegea in Arcadia, where Telephos was born, and at the Great Altar of Pergamon near Mysia, where he ruled and died.

At Pergamon, Telephos' life and wanderings from birth to death (in a way parallel to the Homeric Odyssey) were represented in the inner frieze of the Great Altar (2nd century BC). Scenes from his life were earlier depicted on the six metopes over the opisthodomos and on the west pediment of the Tegean temple (4th century BC), where the very dramatic moment of Telephos' wounding by Achilles was chosen as the subject matter. It is of interest that the architect and sculptor of the temple of Athena Alea at Tegea was the renowned Parian sculptor Skopas.

In the present paper, the Telephos story in Archilochos' elegy is discussed and interpreted in the light of artistic representations and relevant literary sources. Furthermore, possible relations between continental Greece, Paros and Asia Minor are examined and common elements between the two most famous personalities of ancient Paros, Archilochos and Skopas, are detected.

Ο Τήλεφος στην ποίηση του Αρχιλόχου και στην αρχιτεκτονική γλυπτική

Σε ένα από τα προσφάτως ταυτισθέντα κείμενά του, ο Αρχίλοχος διηγείται την ιστορία του αρκάδα ήρωα Τηλέφου, γιου του Ηρακλή και της πριγκίπισσας της Αρκαδίας Αυγής, όταν ως βασιλιάς της Μυσίας έτρεψε σε φυγή το στρατό των Ελλήνων που λεηλατούσε τη χώρα του, θεωρώντας κατά λάθος πως επρόκειτο για τη γη της Τροίας. Ο Τήλεφος νίκησε τον ελληνικό στρατό αλλά τραυματίστηκε θανάσιμα από τον Αχιλλέα με υποκίνηση του Διονύσου. Η ιστορία αυτή απεικονίστηκε σε αρχιτεκτονικά μνημεία της πατρίδας του της Τεγέας στην Αρκαδία και στο Μεγάλο Βωμό της Περγάμου κοντά στη Μυσία, όπου ο Τήλεφος βασίλευσε και πέθανε.

Στην Πέργαμο, η ζωή και οι περιπέτειες του Τηλέφου από τη γέννηση έως το θάνατό του (κατά τρόπο παράλληλο προς την Ομηρική Οδύσσεια) απεικονίστηκαν στην εσωτερική ζωφόρο του Μεγάλου Βωμού (2ος αιώνας π.Χ.). Νωρίτερα, σκηνές από τη ζωή του αποτυπώθηκαν στις έξι μετόπες πάνω από τον οπισθόδομο και στο δυτικό αέτωμα του ναού της Τεγέας (4ος αιώνας π.Χ.), όπου η δραματική στιγμή του τραυματισμού του Τηλέφου από τον Αχιλλέα ήταν το κύριο θέμα. Είναι

ενδιαφέρον ότι αρχιτέκτων και γλύπτης του ναού της Αθηνάς Αλέας στην Τεγέα υπήρξε ο διάσημος παριανός γλύπτης Σκόπας.

Στην παρούσα εργασία, η ιστορία του Τηλέφου στην ποίηση του Αρχιλόχου συζητείται και ερμηνεύεται υπό το φως των απεικονίσεων στην τέχνη και των σχετικών αναφορών στις αρχαίες πηγές. Επίσης, εξετάζονται οι πιθανές σχέσεις μεταξύ ηπειρωτικής Ελλάδος, Πάρου και Μικράς Ασίας και διερευνώνται κοινά στοιχεία ανάμεσα στις δύο διασημότερες προσωπικότητες της αρχαίας Πάρου, στον Αρχίλοχο και το Σκόπα.

Δεσποτικό, το νησί του Απόλλωνα

Γιάννος Κουράγιος

ΚΑ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Υπουργείο Πολιτισμού
kourayos@hotmail.com

Ανάμεσα στα νησιά της Αντιπάρου και της Σίφνου βρίσκεται η ακατοίκητη νησίδα του Δεσποτικού στην οποία τα τελευταία χρόνια έχει ανακαλυφθεί ένα εκτεταμένο ιερό του Απόλλωνα. Το Δεσποτικό είναι γνωστό από φιλολογικές μαρτυρίες και ταυτίζεται με την αρχαία Πρεπέσινθο, ωστόσο το ιερό που η αρχαιολογική έρευνα έφερε στο φως είναι άγνωστο στις φιλολογικές πηγές.

Από το 1997 ως σήμερα¹ γίνονται συστηματικές έρευνες στη θέση Μάντρα στα ΒΑ του Δεσποτικού, θέση γνωστή και από παλαιότερες έρευνες, όπου έχουν αποκαλυφθεί κτίρια αρχαϊκών ως και μεσαιωνικών χρόνων και πλήθος κινητών ευρημάτων που μας κάνουν να πιστεύουμε ότι πρόκειται για σπουδαίο ιερό της αρχαιότητας.

Έχουν έρθει λοιπόν στο φως κτίρια αρχαϊκών, κλασικών και ελληνοιστικών χρόνων, όχι όμως ακόμα ο λατρευτικός ναός. Το σημαντικότερο από αυτά είναι το Κτίριο Α που αποτελείται από 5 δωμάτια με πρόδομο, προστώο και επικλινή στέγη. Πιθανόν να ήταν «εστιατόριο» ή κάποιου άλλου είδους βοηθητικός χώρος. Το κτίριο Β είναι ένα μεγάλο ορθογώνιο κτίριο με επιβλητική θέση στο χώρο και το Κτίριο Γ ήταν πιθανόν ένας διπλός οίκος αφιερωμένος στον Απόλλωνα και την Άρτεμη. Το Κτίριο Δ αποτελείται από πρόδομο και κυρίως δωμάτιο με πλακόστρωτο δάπεδο και δίπλα σε αυτό βρίσκονται έξι δωμάτια που σχηματίζουν ένα είδος στοάς. Το Κτίριο Ε συνίσταται από δύο δωμάτια με πλακόστρωτο δάπεδο, ενώ κατ' επαφήν με αυτό υπάρχει ένα μικρό ναόσχημο οικοδόμημα. Το Κτίριο Ζ αποτελείται από τέσσερα δωμάτια με κοινό πλακόστρωτο αίθριο ενώ πολύ σημαντική ήταν η ανακάλυψη μίας ημικυκλικής εξέδρας ανατολικά του Κτιρίου Α. Το Κτίριο Α με τον ιδιαίτερα επιμήκη νότιο τοίχο του, το Κτίριο Δ και η στοά σχηματίζουν ένα είδος περιβόλου σε σχήμα Π με πυλίδες στα βόρεια και νότια. Στο εσωτερικό αυτού είναι η εξέδρα και έξω από αυτόν στα ανατολικά και βορειοανατολικά τα υπόλοιπα οικοδομήματα. Ένα από τα σπουδαιότερα ευρήματα ήταν ο τετράγωνος κτιστός βωμός κλασικών χρόνων που βρέθηκε μπροστά (ανατολικά) από το Κτίριο Α και έφερε την επιγραφή ΕΣΤΙΑΣ ΙΣΘΜΙΑΣ. Η Εστία με την επωνυμία Ισθμία ίσως ήταν μία από τις συλλατρευόμενες θεότητες, προστάτιδα των ναυτικών. Η ιδιότητά της αυτή ταιριάζει και με την θέση του ιερού στο Δεσποτικό που στην αρχαιότητα θα σχημάτιζε ένα είδος ισθμού με το απέναντι νησάκι Τσιμιντήρι.

Η αρχαιολογική σκαπάνη αποκάλυψε και πλήθος κινητών ευρημάτων. Πολλά ήταν τα αρχιτεκτονικά μέλη που βρέθηκαν διάσπαρτα στο χώρο ή εντοιχισμένα σε

¹ Ενδεικτική βιβλιογραφία: Γ. Κουράγιος, Ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων της Πάρου και των μικρών νησίδων Δεσποτικό, Τσιμιντήρι, Στρογγυλό, στο *Η συμβολή του Υπουργείου Αιγαίου στην έρευνα και ανάδειξη του πολιτισμού του Αρχιπελάγους*, 2001. Γ. Κουράγιος, Δεσποτικό – Η ανακάλυψη ενός νέου ιερού, στο *Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου «Το Αιγαίο στην Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου»*, Ρόδος 2002. Γ. Κουράγιος – Σ. Δετοράτου – Β. Burns, Δεσποτικό. Η ανακάλυψη ενός Ιερού με πανελλήνια ακτινοβολία στο μικρό νησί των Κυκλάδων, *Corpus* 47 (2003) 32-49. *BCH* 125 (2001), *Chroniques des fouilles*, 988. *Πλόες. Από τη Σιδώνα στη Χουέλβα: Σχέσεις λαών της Μεσογείου 16ος-6ος αιώνας π.Χ.*, 344, λ. 440, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης – Υπουργείο Πολιτισμού, Αθήνα 2003. Y. Kourayos, *Despotiko-Mandra: a sanctuary dedicated to Apollo*, Oxford (άρθρο υπό έκδοση).

νεώτερες κατασκευές, όπως τρίγλυφα, σπόνδυλοι κιόνων, ανθεμωτή επίστεψη. Επίσης, έχει βρεθεί πλήθος μαρμάρινων μελών από κούρους και κόρες, εκ των οποίων ιδιαίτερης σημασίας είναι δύο κεφαλές αρχαϊκών κούρων και μία κεφαλή κόρης. Πολυάριθμα και ποικίλης φύσεως είναι τα κεραμικά ευρήματα κυρίως αρχαϊκά αγγεία, όπως κορινθιακοί αρύβαλλοι και αλάβαστρα, ενώ πολύ σημαντική ήταν η ανακάλυψη αρκετών ενεπίγραφων οστράκων με το όνομα του Απόλλωνα και της Άρτεμης που βοηθούν στην ταύτιση του ιερού. Το σπουδαιότερο από τα πήλινα αντικείμενα είναι το ειδώλιο δαιδαλικής κόρης που βρέθηκε στο Κτίριο Α και πιθανόν είχε λατρευτική ιδιότητα. Τέλος, πολλά είναι τα ευρήματα από φαγεντιανή, όπως χάντρες και ειδώλια, από ελεφαντοστό, όπως πόρπες, από μέταλλο, κυρίως εργαλεία, και αντικείμενα «εξωτικής» προέλευσης όπως σκαραβαίοι και αυγό στρουθοκαμήλου που μαρτυρούν τις επαφές του Δεσποτικού με την Ανατολή.

Archilochos and the *Marmor Parium* Traces of an alternative tradition?

Dr. Astrid Moeller

Albert-Ludwigs-Universität Freiburg i.Br
astrid.moeller@geschichte.uni-freiburg.de

The paper will explore ancient attempts to place Archilochos into a relative chronology of poets and how this fits with the restoration of his name in the *Marmor Parium*. A quick summary of the ancient traditions about the date of Archilochos will focus on the relative chronology of this particular poet. Glaukos of Rhegion (Plut. *de mus.* 1132a) put Archilochos second after Terpander, which does confirm the statement by Hellanikos of Lesbos that Terpander was the first to win the *karneia* at Sparta (F85a *ap.* Athen. 14, 635E). In F85b (*ap.* Clem. Al. *Strom.* I 21,131,6), Hellanikos dated Terpander to the time of Midas. It is not clear, however, where Hellanikos found this synchronism or whether he invented it. This tradition places Archilochos after Terpander, a sequence that was apparently – if we accept the restoration of Archilochos’ name in epoch 33 of the Parian Marble, i.e. the year of the Athenian eponymous archon Lysiades (682/1 BC) – not acknowledged by the author of the *Marmor Parium*. Should the restoration be correct, Archilochos would be placed before Terpander (644/3 BC). The possibility that Archilochos was mentioned seems likely because he was a recognized and important poet belonging to the literary history on which the Parian Marble concentrated. Not much local history gets mentioned in the *Marmor Parium*, but may we take the primacy of Archilochos as an expression of local patriotism?

Ο Αρχίλοχος και το Πάριον Χρονικόν Ίχνη μιας εναλλακτικής παράδοσης;

Σε αυτή την εργασία διερευνώνται παλαιότερες προσπάθειες να τοποθετηθεί ο Αρχίλοχος σε μια συμβατική χρονολογία ποιητών και πώς αυτό εναρμονίζεται με την ανάκτηση του ονόματός του στο *Πάριον Χρονικόν*. Μια σύντομη περίληψη των παλαιών παραδόσεων σχετικά με τη χρονολογία του Αρχιλόχου θα εστιάσει στη σχετική χρονολογία του συγκεκριμένου ποιητή. Ο Γλαύκος από το Ρήγιον (Plut. *de mus.* 1132a) τοποθετεί τον Αρχίλοχο δεύτερο μετά τον Τέρπανδρο. Αυτή η αναφορά επιβεβαιώνει τον ισχυρισμό του Ελλάνικου από τη Λέσβο ότι ο Τέρπανδρος ήταν ο πρώτος που νίκησε στα Κάρνεια στη Σπάρτη (F85a *ap.* Athen. 14, 635E). Στο F85b (*ap.* Clem. Al. *Strom.* I 21,131,6), ο Ελλάνικος χρονολογεί τον Τέρπανδρο στην εποχή του Μίδα. Δεν είναι σαφές όμως, πού βρήκε ο Ελλάνικος αυτόν τον συγχρονισμό ή αν τον επινόησε. Αυτή η παράδοση τοποθετεί τον Αρχίλοχο μετά τον Τέρπανδρο, μία σειρά που προφανώς δεν αναγνωρίστηκε από το συγγραφέα του *Πάριου Χρονικού* – αν δεχθούμε την αποκατάσταση του ονόματος του Αρχιλόχου στο *Πάριον Χρονικόν*, δηλαδή την χρονιά του επωνύμου άρχοντα της Αθήνας Λυσιάδη (682/1 π.Χ.). Εφόσον η αποκατάσταση είναι σωστή, ο Αρχίλοχος θα πρέπει να τοποθετηθεί πριν τον Τέρπανδρο (644/3 π.Χ.). Η μνημόνευση του Αρχιλόχου μοιάζει λογική γιατί ήταν ένας αναγνωρισμένος και

σημαντικός ποιητής που ανήκε στη φιλολογική ιστορία στην οποία επικεντρώθηκε το *Πάριον Χρονικόν*, στο οποίο όμως δεν αναφέρεται μεγάλο μέρος της τοπικής ιστορίας. Θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε. επομένως την προτεραιότητα του Αρχιλόχου σαν μια έκφραση τοπικού πατριωτισμού;

The kosmos of Ephesian Artemis at the time of Archilochos

Dr. Ulrike Muss

Osterreichisches Archäologisches Institut, Wien

ulrike.muss@oeai.at

The Austrian excavations not only brought to light a peripteros in the center of the sanctuary but also several other architectural structures which have been in use during the 7th century BC. A great number of offerings found here show their use as cult places. The paper analyses these votives which have been found together with the bases.

Ο κόσμος της Εφεσίας Αρτέμιδος την εποχή του Αρχιλόχου

Οι ανασκαφές του Αυστριακού Ινστιτούτου όχι μόνο έφεραν στο φως ένα περίπτερο ναό στο κέντρο του ιερού του Αρτεμισίου στην Έφεσο αλλά επίσης αριθμό άλλων αρχιτεκτονημάτων που ήσαν σε χρήση κατά τη διάρκεια του 7ου αιώνα π.Χ. Μεγάλος αριθμός αφιερωμάτων από αυτά δείχνει τη χρήση τους ως λατρευτικών θέσεων. Η εργασία αναλύει αυτά τα αφιερώματα, που βρέθηκαν μαζί με τις βάσεις τους.

The ‘Prostylos of Archilochos’ in Paros and other heroa in architectural forms

Aenne Ohnesorg

Lehrstuhl für Baugeschichte und Bauforschung, München

aenne.ohnesorg@lrz.tu-muenchen.de

The oldest known heroon in the form of a contemporary palace – rather than a temple – is the apsidial building of Lefkandi of the 10th century BC, if this interpretation is accepted. In any case it's a spectacular example for the dwelling of a local nobleman and his wife who were buried there.

From the Archaic period we know the monument for General Glaukos on the Agora of Thasos, a rather simple long base with an inscription from around 600 BC. Glaukos was one of the pioneers of the Parian colony, and beyond it a friend of Archilochos. The monument of Glaukos, erected in the public space of the city, is a typical example for the veneration and heroisation of a real – or a mythic – city-founder. There are similar monuments for mythic heroes respectively protectors in sanctuaries, for example the Pelopion in Olympia, a polygonal temenos with a propylon, in this form dating from the 4th century BC. The special sepulchral cult that rose in Asia Minor and had a culmination in the 4th century obviously influenced heroon buildings. It is not always easy to distinguish a funeral monument and a heroon. One of the reasons is that the terminology is not clear; another is the fact that the dead could be characterized as a hero from the 4th or already 5th century BC onwards.

The most famous of the late classic funeral temples in Asia Minor are the monument of the Nereids in Xanthos and the Maussoleion at Halikarnassos, both complete peripteroi on a high pedestal still related to the Lycian tomb-pillars of the earlier period. These monuments were erected by the families of the noble and rich dynasts. The same is the case with the ‘heroon of Limyra’, an amphiprostylos with Karyatids which, of course, derive from the tomb of Kekrops at the Athenion Erechtheion.

During the 4th century as well the traditional Macedonian chamber tomb under a tumulus was monumentalized, especially for the members of the royal family. This type of tomb was imitated by a small chamber tomb that was built near the city walls of Kassope in Akarnania around 350 BC. It was interpreted as the heroon of the city-founder. The tholos of the Philippeion in the sanctuary of Olympia is a sort of a heroon as well, erected by the selfconfident Macedonian kings near the temple of Zeus.

Apart from mythic heroes and dynasts artists and even scholars were honored with a ‘mnemeion’ since Archaic times. The tombs of Homeros, of Thales in Miletos, or the monument for Mimnermos from Kolophon are well known examples, though all of them are not identified. We do not know whether Archilochos was venerated already in the Archaic period; his heroisation for at the latest began when the Archaic votive capital was reused in the 4th century, probably slightly earlier than the architecture – and presumably over the grave of the poet. A little bit later the Doric prostylos type of temple was used for the Archilocheion as well. The Parian heroon maybe stood on a pedestal like another Doric prostylos – this one of the late hellenistic period: the ‘Heroon-Mausoleum’ that was combined with the stadium of

Messene. The Archilocheion was combined with a gymnasium by N. Kontoleon, a seductive hypothesis, that has to be reexamined after the prostylos had been identified.

**Πρόταση συμπλήρωσης της ζωφόρου του Αρχιλόχειου
με ένα στοιχείο από την ηρωική αρχιτεκτονική**

Δρ. Έλενα Παρτίδα

Γ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Υπουργείο Πολιτισμού

Η ανακοίνωση αφορά το κυκλωτέρες αποτύπωμα στην ανάγλυφη ζωφόρο που αποδίδεται σε ηρώο του ποιητή Αρχιλόχου. Προτείνουμε τη συμπλήρωση της αιγιματικής βάθυσης με ένα διακοσμητικό θέμα της αρχαιοελληνικής καλλιτεχνικής παράδοσης που, όπως διαπιστώνουμε στην παρούσα μελέτη, σχετίζεται ιδιαίτερος με την *ηρωική αρχιτεκτονική*: το θέμα του ρόδακα. Από τη διερεύνηση και συγκριτική επισκόπηση της χρήσης του ρόδακα σε *οικοδομικά πλαίσια* προκύπτει πως αυτός συνδέεται κατεξοχήν με τιμητικά/λατρευτικά μνημεία, αποκτώντας μάλιστα σημειολογικές προεκτάσεις συμβόλου. Παράλληλα συζητούνται οι αρχιτεκτονικές φόρμες και τα χαρακτηριστικά που ορίζουν ένα ηρωικό μνημείο. Εκτός από την εικονογραφική συμβατότητα του ρόδακα με τη ζωφόρο του Αρχιλόχειου, αντιμετωπίζουμε την τεχνική προσάρτησής του στο μαρμάρινο φόντο και το ενδεχόμενο συνδυασμού υλικών. Συναφείς καλλιτεχνικές εκφάνσεις (λιθοξοία, τορευτική) πιστοποιούν το προηγμένο επίπεδο τεχνογνωσίας του Αιγαίου στην αρχαϊκή εποχή.

**Filling a lacuna on the frieze of the 'Archilochos monument'
with an element of heroic architecture**

In this paper we discuss the restoration of the round incuse on the field of the relief frieze that has been attributed to the heroon of the poet Archilochos. We suggest that this puzzling recess could originally have held a decorative motif of the ancient Greek artistic tradition, the rosette or roundel, which, as shown in the present study, was particularly associated with honorific/heroic architecture. A comparative survey of this motif and its application *in architecture* reveals its context of 'heroization', as well as its symbolic role on sepulchral and cult monuments. In parallel, we discuss architectural forms and other traits which define a heroic memorial. Besides the compatibility – on the grounds of iconography – of the rosette with the Archilocheion frieze, we consider techniques of *attachment* to the marble background and a potential combination of materials. From related artistic manifestations (stone-cutting, metalwork) we gain an insight into the advanced level of technology mastered by the Aegean people already in the Archaic period.

Η ακρόπολη των Κουκουναριών Πάρου και η εποχή του Αρχιλόχου

Δρ. Δημήτριος Σκιλάρντι

Β' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Υπουργείο Πολιτισμού

Η ανασκαφή του λόφου των Κουκουναριών στην ΒΑ Πάρο διενεργήθηκε από το 1976 έως το 1991 υπό την αιγίδα της Αρχαιολογικής Εταιρείας. Η ανασκαφή επικεντρώθηκε στο Άνω Πλάτωμα και στις ΝΑ κλιτύς. Ήρθαν στο φως επτά επάλληλες φάσεις αντιπροσωπευτικές για την κατάληψη του χώρου από την Ύστερη Νεολιθική μέχρι την πρώιμη αρχαϊκή περίοδο. Τα ευρήματα δείχνουν ότι ο λόφος μετατράπηκε σε οχυρή ακρόπολη στην ύστερη Μυκηναϊκή περίοδο (12ος αιώνας π.Χ.). Στη γεωμετρική περίοδο δημιουργήθηκε οικισμός που άκμασε στο Άνω Πλάτωμα κατά το δεύτερο μισό του 8ου αιώνα π.Χ. Στις αρχές του 7ου αιώνα, ο γεωμετρικός οικισμός μετατοπίστηκε – στα πλαίσια οργανωμένου προγράμματος – στις κλιτύς της νότιας και ΝΑ πλευράς του λόφου. Αρχαιολογικές μαρτυρίες και ενδιαφέρουσα κεραμική δείχνουν ότι ο τελευταίος οικισμός των Κουκουναριών άκμασε στο πρώτο μισό του 7ου αιώνα π.Χ. και μάλιστα μέχρι το 660 π.Χ. περίπου. Καθώς η χρονολογία των ερειπίων συμπίπτει με τη μαρτυρούμενη φάση δραστηριότητας του λυρικού ποιητή Αρχιλόχου, κάθε πληροφορία που μας προσφέρεται από την ανασκαφική έρευνα είναι ιδιαίτερος σημαντική. Η μελέτη των ερειπίων αποκαλύπτει την παρουσία μεγάλου οικισμού με νησίδες οικιών, διάσπαρτα κτήρια και ελεύθερο κεντρικό χώρο που λειτουργούσε σαν αγορά. Η πολεοδομική διάταξη υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα της αγοράς όπου ακριβώς είχε αναγερθεί και σημαντικός ναός μορφής οίκου, αφιερωμένος στη θεά Αθηνά. Στα βόρεια του ναού είχε αναγερθεί και κτήριο του οποίου η ανασκαφή έδωσε σαφείς ενδείξεις χρήσης του ως πρώιμου πρυτανείου. Ο οικισμός εγκαταλείφθηκε με οργανωμένο τρόπο, μετά την εκκένωση των κτηρίων από όλον τον χρήσιμο εξοπλισμό τους.

Η μελέτη των ευρημάτων πιστοποιεί τη βαθιά κοινωνική μεταβολή που προέκυψε στην Πάρο περί τα τέλη του 8ου αιώνα π.Χ., των αποικισμών και της εγκατάλειψης απόμακρων οχυρών θέσεων, εξαιτίας των οικονομικών και πολιτικών αλλαγών της περιόδου. Γίνεται αναφορά σε άλλες γνωστές θέσεις της Πάρου και επιχειρείται η πληρέστερη κατανόηση της ιστορίας του νησιού στην φάση λίγο πριν και κατά την διάρκεια της περιόδου ακμής του Αρχιλόχου.

The Parian acropolis of Koukounaries and the age of Archilochos

The excavation of the hill of Koukounaries on NE Paros was carried out during 1976-1991 under the sponsorship of the Athens Archaeological Society. The investigations concentrated on the Upper Plateau and the SE slopes. Seven superimposed layers were found representative of the occupation of the site from the Late Neolithic till the early Archaic period. The finds suggest that the hill became a fortified acropolis in the late Mycenaean period (12th century BC). In Geometric times a settlement was built on the Upper Plateau, which prospered during the second half of the 8th century BC. In the early 7th century the geometric settlement was transferred – in the framework of an organized plan – to the south and SE

slopes. Archaeological evidence – primarily pottery – suggests that the latest settlement of Koukounaries prospered in the first half of the 7th century.

As the date of the architectural remains coincides with the lifetime of Archilochos, the archaeological data is significant. The study of existing remains reveals the presence of a large organized settlement, represented by several insulae of houses and detached buildings, surrounding an open area, which functioned as an early agora. Both the position of the buildings and the overall urban aspect seem to underline the significance of the agora, the middle of which rose the temple of Athena. In shape, the temple was of rectangular oikos-type, with benches running along the inner side of the walls. The excavation revealed, furthermore, a rectangular building stretching to the north of the sanctuary, which has been identified with an early prytaneion. The Archaic settlement of Koukounaries was evacuated peacefully orderly by its inhabitants, about 660 BC. The analysis of the available archaeological data confirms a number of crucial transformations which affected the life of Paros at the end of the 8th century BC. A number of interesting questions about Geometric Paros deal with the apparent population increase, the expeditions to colonize new lands in the northern Aegean and the final abandonment of remote settlements of Paros, because of political and economic changes. The analysis of the same data provides useful information about the history of Paros in the time before and during the lifetime of Archilochos.

Archilochos and the new political economies of the 7th century

Prof. David Tandy
University of Tennessee
dtandy@utk.edu

How were political economies new in the seventh century? With the emergence of the polis in the late eighth and early seventh centuries there appear to arise also the categories of participants and non-participants in independent political economies. In the case of Paros, Archilochos indicates that there were those who served the interests Paros polis abroad, but that there were also men, such as the son of Peisistratus, who sought *oikeion kerdos* at the expense of the polis (93a.4-7, where *xena kaka* in 7 clearly refers to the interest of the polis).

In this paper I will try to articulate the nature of the Parian political economy, a typical 7th-century-structure that was designed to bring economic benefit to citizens, who competed to occupy the advantageous ('participating') position within it; this competition was always a great source of tension in the community. Archilochos's career can be read as sojourns inside and outside this political economy. In his early years, he served Paros in the north, where he saw the son of Peisistratus reducing the economic success of the Thasos project. At some point, we can discern a post-Thasos period for Archilochos, when he may have served Pharaoh in the south as *epikouros*, under which circumstances he would have been reducing the economic success of Parian projects in the south by abetting the success of Pharaoh's projects there. Archilochos dies fighting against Naxians, apparently now back home or nearly so.

Archilochos's participation and non-participation illustrate how difficult economic development was for the individual polis that failed to fully integrate as many inhabitants as possible within political and economic processes whether at home or abroad. Clear parallels can and will be extracted from the fragments of Sappho and Alcaeus. It seems certain that the same conditions are obtaining in Mytilene at the end of the 7th century that were in place at Paros in the mid-7th.

Ο Αρχίλοχος και οι νέες πολιτικές οικονομίες του εβδόμου αιώνα

Πώς ήταν νέες οι πολιτικές οικονομίες τον 7ο αιώνα; Με την γέννηση της πόλης στα τέλη του όγδοου/αρχές του έβδομου αιώνα, φαίνεται να αναδεικνύονται επίσης οι κατηγορίες των συμμετεχόντων και μη στις ανεξάρτητες πολιτικές οικονομίες. Στην περίπτωση της Πάρου, ο Αρχίλοχος δηλώνει ότι υπήρχαν εκείνοι που υπηρετούσαν τα συμφέροντα της πόλης Πάρου εκτός αυτής, αλλά υπήρχαν επίσης άνδρες, όπως οι γιοι του Πεισίστρατου, που αναζητούσαν *οικείον κέρδος* με έξοδα της πόλης (93a.4-7).

Στην εργασία αυτή θα προσπαθήσω να αρθρώσω τη φύση της πολιτικής οικονομίας της Πάρου, μία τυπική δομή του έβδομου αιώνα που σχεδιάστηκε να φέρει οικονομικά οφέλη στους πολίτες, οι οποίοι ανταγωνίζονταν να κατακτήσουν πλεονεκτική («συμμετοχική») θέση μέσα σ' αυτήν. Αυτός ο ανταγωνισμός ήταν πάντα μεγάλη πηγή έντασης μέσα στην κοινότητα. Η καριέρα του Αρχιλόχου

βρίσκεται εντός και εκτός αυτής της πολιτικής οικονομίας. Στα πρώιμα χρόνια, υπηρέτησε την Πάρο στον βορρά, όπου είδε τους γιους του Πεισίστρατου να μειώνουν την οικονομική επιτυχία του εγχειρήματος της Θάσου. Κάποια στιγμή, μπορούμε να διακρίνουμε μία μετά-Θάσο περίοδο για τον Αρχίλοχο, όταν μπορεί να είχε υπηρετήσει τον Φαραώ στο νότο σαν *επίκουρος*, οπότε θα μπορούσε να έχει μειωθεί η οικονομική επιτυχία του προγράμματος της Πάρου στο νότο, με την επιτυχία των σχεδίων του Φαραώ. Ο Αρχίλοχος πεθαίνει μαχόμενος εναντίον των Ναξίων, προφανώς τώρα όντας πίσω στην πατρίδα.

Η συμμετοχή ή μη του Αρχιλόχου καταδεικνύει πόσο δύσκολη ήταν η οικονομική ανάπτυξη για την κάθε πόλη ξεχωριστά, η οποία απέτυχε να αφομοιώσει πλήρως όσο δυνατόν περισσότερους κατοίκους μέσα στις πολιτικές και οικονομικές διαδικασίες είτε στην πατρίδα είτε στο εξωτερικό. Σαφείς παραλληλισμοί μπορούν και θα εξαχθούν από αποσπάσματα της Σαπφούς και του Αλκαίου. Θεωρείται βέβαιο ότι οι ίδιες συνθήκες που υπήρχαν στην Πάρο στα μέσα του 7ου επικρατούν στη Μυτιλήνη στο τέλος του ίδιου αιώνα.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΕΔΡΩΝ

LIST OF PARTICIPANTS

Ολύμπιος Αλιφιέρης

Επίτιμος Δικαστής

Νάουσα Πάρου, 84400 Πάρος

Ελλάδα

George D'Almeida

Casina di Selvole

53017 Radda in Chianti

(Siena) Italy

Tel. +39-0577-738-175

Prof. Apostolos Athanassakis

Argyropoulos Chair in Hellenic Studies

Department of Classics

University of California, Santa Barbara

Tel. 805-893-8420

Fax. 805-893-4487

athanass@classics.ucsb.edu

Επ. Καθ. Λουκία Αθανασάκη

Τμήμα Φιλολογίας

Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ρέθυμνο 74000

lucath@otenet.gr

Dr. Anton Bammer

Osterreichisches Archaologisches Institut

Franz Klein-Gasse1, A-1190, Wien, Austria

Tel. +43-1-4277-27101

Fax. +43-1-42779271

Eph. Fax: +90-232-892-7073

Tel. +90-536-3161607/8

anton_bammer@hotmail.com

Francine Blondé

Chercheur

CNRS, Université Charles-de-Gaulle Lille 3

UMR 8142 Halma, BP 60149

F-59653 Villeneuve d'Ascq Cedex, France

francine.blonde@univ-lille3.fr

Prof. Alan Boegehold

Professor of Classics Emeritus

Brown University, Providence, RI 02912, USA

Tel. (401) 863-2996

aboegeho@brown.edu

Prof. Ewen Bowie

Professor of Classical Languages and Literature
University of Oxford, Corpus Christi College
Oxford OX1 4JF, UK
ewen.bowie@corpus-christi.oxford.ac.uk

Jeffrey Carson

P.O. Box 4, Paros 84400, Greece
Tel. +30-22840-91677
Fax. +30-22840-91677
carson@otenet.gr

Prof. Diskin Clay

Professor of Classics
Department of Classical Studies, Duke University
236 Allen Building, Durham NC 27708-0103, USA
Tel. (919) 684-5076
Fax. (919) 681-4262
dclay@duke.edu

Prof. Jenny Clay-Strauss

Department of Classics, University of Virginia
Cabell Hall, Rm 401, PO Box 400788
Charlottesville, VA 22904-4788, USA
Tel. (434) 924-3008
Fax. (434) 924-3062
jsc2t@virginia.edu

Dr. Paula da Cunha Correa

University of Sao Paulo, Brazil
correa@usp.br

Dr. Antonio Corso

Numismatica e Antichità Classiche, Quaderni Ticinesi
Mail Box 6174, CH 6901, Lugano, Canton Ticino, Switzerland
antoniocorso@hotmail.com

Dr. Anne Coulié

Conservateur en chef
Musée du Louvre
Département AGER (Antiquités grecques, étrusques et romaines)
Palais du Louvre, 75058 Paris Cedex 01, France
anne.coulie@louvre.fr

Χρίστος Γεωργούσης

Φυσικός, Δ/ντής Γυμνασίου Πάρου
Μέλος Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου «Αρχίλοχος Πάρου»
Γυμνάσιο Πάρου, 84400 Πάρος, Ελλάδα
Τηλ. +30-22840-21760, +30-22840-21350
hrgeorg@otenet.gr

Δρ. Φωτεινή Ζαφειροπούλου
Επίτιμη Έφορος Αρχαιοτήτων
Μοσχονησίων 4, Νέα Φιλαδέλφεια 14342, Ελλάδα
Τηλ. +30-210-2510576

Καθ. Αλεξάνδρα Ζερβού
Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Λεωφ. Δημοκρατίας 1
Ρόδος 85100, Ελλάδα
Τηλ. +30-22410-99115
zerbou@rhodes.aegean.gr

Assist. Prof. Tom Hawkins
Department of Greek and Latin
The Ohio State University
414 University Hall, 230 North Oval Mall
Columbus, Ohio 43210-1319, USA
hawkins.312@osu.edu

Καθ. Πέτρος Θέμελης
Εταιρεία Μεσσηνιακών Αρχαιολογικών Σπουδών, Πρόεδρος
Αρχαιολογικό Μουσείο, Μαυρομάτι Ιθώμης, Μεσσηνία
Τηλ./Φαξ. +30-27240-51046

Ψαρομηλίγκου 33, Αθήνα 10553, Ελλάδα
Τηλ./Φαξ. +30-210-3251481
pthemelis@hotmail.com

Δρ. Στέλλα Κατσαρού
Β' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων
Υπουργείο Πολιτισμού
Ερμού 56, Αθήνα 10563, Ελλάδα
Τηλ. +30-210-3219792, Φαξ. +30-210-3240457
stella@dialektiki.gr

Δρ. Ντόρα Κατσωνοπούλου
Ινστιτούτο Αρχαιολογίας Πάρου και Κυκλάδων, Πρόεδρος
Σολωμού 58, Αθήνα 10682, Ελλάδα
Τηλ. +30-210-3808850
eliki@otenet.gr

Prof. Ippokratis Kantzios
Peter and Sophia Kourmolis Assistant Professor of Greek Language and Literature
World Language Education, Classics Program
College of Arts and Sciences
University of South Florida
4202 East Fowler Avenue, CPR 107
Tampa, Florida 33620-5550, USA
Tel. (813) 974-8475
kantzios@cas.usf.edu

Prof. John T. Kirby

Professor of Classics
Purdue University, Dept of FLL
640 Oval Drive, West Lafayette, IN 47907-2039, USA
Tel. (765) 494-3845
Fax (765) 496-1700
corax@purdue.edu

Assoc. Prof. Markus Kohl

CNRS, Sciences de l'Antiquité
HALMA UMR 8142 (CNRS-Lille3-MCC)
Université de Lille 3
B.P. 60149, F-59653 Villeneuve d'Ascq, France
Tel.: +33 (0)3 20 41 68 92
markus.kohl@univ-lille3.fr

Γιάννος Κουράγιος

ΚΑ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων
Υπουργείο Πολιτισμού
Επαμεινώνδα 10, Αθήνα 10555
Τηλ. +30-210-3250148
kourayos@hotmail.com

Prof. Brian M. Lavelle

Department of Classical Studies, Chair
CC 579, Loyola University, Chicago
6525 N. Sheridan Road, Chicago, IL 60626, USA
Tel. (773) 508-3660
blavell@orion.it.luc.edu

Ass. Prof. Donald E. Lavigne

Classics Department of CMLL
P.O. Box 42071
Texas Tech University
Lubbock, TX 79409
Tel. (806) 742-3145 (-268)
mnesiepes@gmail.com
don.lavigne@ttu.edu

Δρ. Μαρίζα Μαρθάρη

ΚΑ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Προϊσταμένη
Υπουργείο Πολιτισμού
Επαμεινώνδα 10, Αθήνα 10555, Ελλάδα
Τηλ. +30-210-3250148
kaepka@culture.gr

Dr. Astrid Moeller

Seminar für Alte Geschichte
Albert-Ludwigs-Universität Freiburg i.Br.
Werthmannplatz, KG I,
79085 Freiburg, Germany
Tel. +49 761 203 3395
astrid.moeller@geschichte.uni-freiburg.de

Prof. Arthur Muller

Professeur d'archéologie grecque
Université Charles-de-Gaulle, Lille 3, France
HALMA, UMR 8142 (CNRS, Lille 3, MCC)
Tél. 03 20 41 63 65 (Halma), 03 20 41 60 92 (bureau)
arthur.muller@univ-lille3.fr

Prof. Dominique Mulliez

École Française d'Athènes, Directeur
6, Didotou str., Athens 10680, Greece
Tel. +30-210-3679900
Fax. +30-210-3632101
dominique.mulliez@efa.gr

Dr. Ulrike Muss

Osterreichisches Archäologisches Institut
Franz Klein-Gasse1, A-1190, Wien, Austria
Tel. +43-1-4277-27101
Fax. +43-1-42779271
Eph. Fax: +90-232-892-7073
Tel. +90-536-3161607/8
ulrike.muss@oeai.at

Prof. Gregory Nagy

Department of Classics
2nd floor Boylston Hall, Harvard University
Cambridge, MA 02138, USA
Tel. (617) 495-4027, (617) 495-1941
gnagy@fas.harvard.edu

Center for Hellenic Studies, Director
3100 Whitehaven Street, N.W.
Washington, D.C. 20008, USA
Tel. (202) 745-4400

Dr. Dirk Obbink

Christ Church
Oxford OX1 1DP, UK
dirk.obbink@christ-church.ox.ac.uk

Dr. Aenne Ohnesorg

Lehrstuhl für Baugeschichte und Bauforschung
Arcisstrasse 21, München 80290, Germany
Tel. (089) 28922453, Fax. (089) 28923574
aenne.ohnesorg@lrz.tu-muenchen.de

Δρ. Έλενα Παρτίδα

Ι΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Υπουργείο Πολιτισμού
Φρουρίου 8, Αμφισσα 33100, Ελλάδα
Τηλ. +30-22650-82966, +30-22650-82346
Φαξ. +30-22650-29209

Αν. Καθ. Ιωάννης Πετρόπουλος

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Ρηγίλλης 12, Αθήνα 10674, Ελλάδα
Τηλ./Φαξ. +30-210-7214472
arisoph@ath.forthnet.gr

Prof. Jaume Portulas

Departament de Filologia Grega
University of Barcelona
Gran Via, 585, 08007 Barcelona, Spain
jportulas@ub.edu

Assoc. Prof. Xavier Riu Camps

Departament de Filologia Grega
University of Barcelona
Gran Via, 585, 08007 Barcelona, Spain
xriu@ub.edu

Dr. Andrea Rotstein

Department of Classics
The Hebrew University of Jerusalem
91905 Jerusalem, Israel
arots@pluto.mscc.huji.ac.il

Δρ. Δημήτριος Σκιλάρντι

Β΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων
Υπουργείο Πολιτισμού
Ερμού 56, Αθήνα 10563, Ελλάδα
Τηλ. +30-210-3219792
Φαξ. +30-210-3240457

Καθ. Νικόλαος Σταμπολίδης
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
Πανεπιστήμιο Κρήτης
Ρέθυμνο 74100, Ελλάδα

Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, Διευθυντής
Νεοφύτου Δούκα 4, Αθήνα, Ελλάδα
Τηλ. +30-210-7228321-3
Φαξ. +30-210-7239382
info@cycladic-m.gr

Prof. David W. Tandy
Professor and Head
Department of Classics, University of Tennessee
1101 McClung Tower, Knoxville, TN 37996-0413, USA
Tel. (865) 974-7705, Fax. (865) 974-7173
dtandy@utk.edu

Καθ. Κυριάκος Τσαντσάνογλου
Γεωργίου Βιζυηνού 38, Θεσσαλονίκη 54636
Ελλάδα
tsantsan@the.forthnet.gr